

Hammersborg- erklæringen

Det politiske grunnlaget for et byråd
utgått av Høyre og Venstre

2023 - 2027

Høyre og Venstre har i tiden etter kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023 forhandlinger om en politisk plattform for et nytt byråd i Oslo. Forhandlingene har vært ført med basis i de to partienes programmer for 2023-2027. Dette dokumentet utgjør den politiske plattformen for byrådet utgått av Høyre og Venstre.

Oslo, 24. oktober 2023

Eirik Lae Solberg

Hallstein Bjercke

Anne Lindboe

Marit Kristine Vea

James Stove Lorentzen

Grunde Almeland

Verdens beste by	7
Den beste skolen	8
Grunnskolen	9
Videregående opplæring	10
Voksenopplæring	10
Gode lærere, ledere og en tydeligere skoleeier	11
Et godt og mangfoldig barnehagetilbud	12
Skolehelsetjenesten	12
Studentbyen	13
Bygge skoler raskere og bedre	13
En grønn og klimavennlig by	14
En mer offensiv og resultatorientert klimapolitikk	14
Sirkulær økonomi	15
Mer natur i byen	15
En by for dyrene	16
Ren og tilgjengelig Oslofjord	16
Effektiv og grønn mobilitet	18
Kollektivtilbud i verdensklasse	18
Trygt og enkelt å gå og sykle	19
Miljøvennlig bilpolitikk	19
Den blågrønne byen	21
Flere gode boliger	21
Enklere planprosesser og bedre medvirkning	22
Bærekraftig byutvikling og gode nabolag	23
En levende og tilgjengelig by	23
Grønnere Oslo	24
Grønt og lønnsomt næringsliv	25
En internasjonal næringsregion	25
Gründere og entreprenørskap	26
Handels-, utelivs- og kulturnæringene	26
Grønne og effektive anskaffelser	27
Destinasjon Oslo	27
En bærekraftig økonomi	28
En effektiv kommune	28
Digitalisering	29

Kommunen som arbeidsgiver	29
Åpenhet og offentlighet	30
Bydelene og det lokale demokratiet	30
Hjelp når du trenger det	31
Pasientenes helsetjeneste	31
Helsepersonell i fremtiden	31
Trygg og verdig alderdom	32
Bedre psykisk helsetilbud	32
Kvinnehelse og et godt barseltilbud	33
Fremtidsrettet folkehelse	33
Kunnskapsbasert rusomsorg	34
Mennesker med nedsatt funksjonsevne	34
Alle gode krefter i bruk	35
En fri og inkluderende by	36
Arbeid, sosiale tjenester og bolig	36
Beskytte utsatte grupper	37
Bedre barnevern	37
Flyktninger og integrering	38
Mangfold, likestilling og inkludering	38
Regnbuehovedstaden	39
Opplevelsesbyen	40
Et mangfoldig og inkluderende fritidstilbud	40
Frivillighetshovedstaden	41
Idrettsglede for alle	41
Kulturbyen Oslo	42
Friluftsliv der folk bor	42
Tros- og livssynssamfunn	43
Ansvarlig beredskap	44
Beredskap og krisehåndtering	44
Klimatilpasning	45
Personvern	45
Forebyggende arbeid	46
Bekjempe ungdomskriminalitet	46
Områdesatsinger	47
Frihet fra vold og negativ sosial kontroll	47

Verdens beste by

Oslo skal være verdens beste by å bli født i, vokse opp i, flytte til, leve i, og bli gammel i, uavhengig av hvem du er og hva slags bakgrunn du har. Det er byrådetts visjon for Oslo og utgangspunktet for denne erklæringen.

For deg betyr det at vi skal skape den beste skolen. Vi skal løfte Osloskolen og gi skolene større handlingsrom til å prioritere det som er viktig for å løfte den enkelte elev. Oslos elever fortjener en kunnskapsskole med de beste lærerne, gode sosiale støttefunksjoner, gode skolebygg og tilpasset opplæring, slik at alle barn kan realisere sitt potensial og se muligheter for seg selv og sitt liv.

For deg betyr det at vi skal føre en mer offensiv klima- og miljøpolitikk. Vi skal kutte klimagassutslipp og ta vare på naturen, slik at kommende generasjoner kan leve gode og frie liv. Oslo trenger flere parker og grøntområder og mindre forurensing. Det skal alltid lønne seg å leve mest mulig miljøvennlig.

For deg betyr det Oslo kommune skal vise økonomisk måtehold som sikrer handlingsrom til å hjelpe de som trenger det mest. Kommunens inntekter skal forvaltes på en måte som viser respekt for innbyggerne og næringslivet som har betalt inn skatter og avgifter. Du skal få mest mulig frihet til å ta egne valg, slik at du kan ta vare på seg selv, familien og nærmiljøet. Kommunen skal ikke være alt for alle hele tiden, men mer for dem som trenger det mest.

For deg betyr det at vi aldri skal gi opp folk. Vi skal føre en fordomsfri sosialpolitikk og ha tilpassede løsninger for dem som sliter. I vår by skal ingen falle utenfor. Det er et offentlig ansvar å stille opp for byens befolkning når de trenger det.

For deg betyr det at vi skal la folk få være seg selv og bestemme mer selv. Du skal slippe å bli utsatt for diskriminering og negativt sosialt press som reduserer din frihet til å leve ditt liv slik du vil leve det. Vi skal feire mangfoldet som finnes i befolkningen, og kommunen skal få et mer variert og mangfoldig tjenestetilbud tilpasset ulike mennesker.

For deg betyr det at Oslo skal være en foregangsby på åpenhet og demokrati. Oslo skal være en by der befolkningen inkluderes i beslutninger som angår dem. Kommunen skal styres effektivt og kunnskapsbasert, med vekt på kvalitet i tjenestene. Makt skal flyttes nærmere innbyggerne.

For deg betyr det at Oslo skal være en by folk har lyst til å bo i hele livet. Vi vil satse på et sterkt og fritt kulturliv som gjør byen mer spennende, på idretten som bidrar til inkludering og begeistring i både topp og bredde, og på frivilligheten. Vi vil bidra til at Oslo blir en by som tiltrekker seg talenter og nytt næringsliv og legge bedre til rette for de mange aktørene som gjør byen vår grønnere og mer levende.

For deg betyr det at Oslo skal være en trygg by. Barn skal ha en trygg oppvekst, eldre skal ha en trygg alderdom, og byen skal oppleves som trygg og trivelig å ferdes i for alle. Vi vil ruste opp gater og uteområder i byen og skape gode, trygge nabolag i hele byen.

For deg betyr det at vi skal stå opp for viktige verdier. Frihet, toleranse, mangfold, ansvarlighet og bærekraft. Vi vil verne om enkeltmenneskenes og familienes frihet og det sivile samfunnet. Når verden rundt oss er preget av uro og krefter som setter demokrati og frihet under press, skal Oslo gå foran som et forbilde. Vi skal være en by som gir muligheter for alle og står opp for samhold.

Vi skal invitere alle som bor og jobber i Oslo til å bidra til å gjøre byen enda bedre. For ingen skaper verdens beste by alene.

Den beste skolen

Osloskolen skal være den beste i landet til å løfte elevene og utjevne sosiale forskjeller. Byrådet har høye ambisjoner for Osloskolen. Barn og unge skal få like muligheter til å forme sin egen fremtid. Byrådet vil satse på Osloskolen for å fremme økt motivasjon hos både elever og lærere, slik at flere kan fullføre en utdanning, realisere sine drømmer og bidra til et bedre samfunn.

En god skole tar hensyn til at vi er forskjellige. Derfor skal alle elever få reell tilpasset opplæring. Byrådets mål er at alle elever skal oppleve mestring, tilhørighet og trivsel, ha et godt støtteapparat rundt seg, og bli undervist av motiverte og kvalifiserte lærere i skolebygg av god kvalitet. Skolen er avgjørende for å sikre inkludering og hindre utenforskap.

Byrådet har høye forventninger til den faglige og sosiale læringen i Osloskolen, og mener det er et stort potensial for mer og bedre læring. Ingen elever skal gå ut av grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne godt og ha gode muntlige og digitale ferdigheter. Byrådet er særlig opptatt av at skolene arbeider godt og systematisk med disse ferdighetene gjennom hele skoleløpet. Det er avgjørende for at elevene skal erfare mestring og læringsglede. Elever med svake leseferdigheter må få hjelp tidlig. Skolene må derfor sørge for at elever på 1.-4. trinn med lav kompetanse i lesing, skriving og regning, raskt får tilbud om styrkingstiltak og intensiv opplæring. Dette forutsetter at skolene følger elevenes utvikling nøye og over tid.

Alle barn har rett til et trygt og godt skole- og barnehagemiljø, med nulltoleranse for mobbing. Byrådet vil legge Barnekonvensjonen til grunn og sikre at alle barn i Oslo får oppfylt sine rettigheter. Byrådet vil sikre at barn med psykiske og fysiske funksjonsnedsettelse får nødvendig tilrettelegging, og vil sørge for at barn og unges stemmer blir hørt i alle prosesser som angår dem. Elevene skal få økt innflytelse over egen skolehverdag.

Byrådet har høye forventninger til etaten og skolenes lederskap. Skolene skal følges opp, og deres utvikling, utfordringer og behov skal ligge til grunn for samarbeidet. Oslo kommune skal bli en skoleeier som stiller tydeligere krav til pedagogisk utvikling og faglige resultater. Det gjelder både den politiske og administrative ledelsen. Den videre utviklingen av Osloskolen skal være kunnskaps- og forskningsbasert.

Byrådet vil ta initiativ til økt samarbeid med universitetene, høyskolene, samt arbeids- og næringslivet, for økt kvalifisering og fagutvikling i skolene og i fagopplæringen. Osloskolen trenger et større økonomisk handlingsrom. Alle skoler skal sikres god grunnfinansiering uavhengig av hvor i byen de ligger, samtidig som det må settes inn ekstra ressurser ved skoler som har særlige utfordringer.

Grunnskolen

En god start på skolegangen er avgjørende for å lykkes senere i utdanningsløpet. Derfor er grunnskolens viktigste oppgave å gi alle elever de forutsetningene de trenger for å oppleve mestring og være motivert for videre læring. Byrådet vil sikre at alle elever får god tilpasset opplæring uansett forutsetninger og behov.

Byrådet er bekymret for at motivasjonen og læringen til Oslos elever i dag faller på ungdomsskolen, og at fraværet er for høyt. Det skal gjennomføres en ungdomsskolesatsning for å øke motivasjonen og læringsutbyttet til elevene. Det er et mål for byrådet at spesialundervisningen skal gis av kvalifiserte lærere.

Elever som ikke finner seg faglig til rette i det ordinære skoleløpet må få en ny sjanse til å hente seg inn faglig, styrke motivasjonen og få et best mulig utgangspunkt til å fullføre og bestå videregående skole. Derfor vil byrådet utvide ordningen med tilbud om 11. skoleår.

Aktivitetsskolen (AKS) er et viktig sosialt og pedagogisk tilbud som gir barn variert aktivitet både fysisk, sosialt og kulturelt. Byrådet vil sikre at familienes økonomi ikke skal være en barriere for deltakelse.

Byrådet vil sikre god sammenheng mellom skole og AKS. Det overordnede ansvaret for AKS skal ligge hos skoleledelsen.

Byrådet vil:

- ✓ at alle elever på 1.-4. trinn som står i fare for å henge etter i utvikling av grunnleggende ferdigheter får intensivopplæring. Dette forutsetter at skolen systematisk gjennomfører kunnskapsinnhenting om elevenes utvikling tidlig og underveis i skoleløpet;
- ✓ sikre at lærere, skoleledere og skoleeier har tilstrekkelig kunnskap om elevenes utvikling ved bedre bruk av systematisk kvalitetsvurdering og regelmessig kunnskapsinnhenting gjennom hele skoleløpet. Det iverksettes tiltak ved behov;
- ✓ legge til rette for et mer fleksibelt skoleløp, blant annet gjennom utsatt skolestart
- ✓ gi skoleledere muligheten til å vurdere alternative opplæringsarenaer for elever, i samråd med elever og foresatte, innenfor rammen av lovverket
- ✓ at alle elever skal ha god tilgang på oppdaterte læremidler, både trykte og digitale
- ✓ styrke skolebibliotekstjenesten med lengre åpningstider, kvalifisert personell og godt samarbeid med Deichmann
- ✓ tydeliggjøre pedagogisk-psykologisk tjenestens (PPTs) primæroppdrag og sikre at flere med spesialpedagogisk kompetanse arbeider på skolene
- ✓ utvide ordningen med tilbud om ekstra 11. skoleår
- ✓ utrede etablering av profilskoler i grunnskolen
- ✓ gjennomgå innhold og organisering av aktivitetsskolen og legge bedre til rette for samarbeid om aktivitetstilbudet med frivillige organisasjoner og idrettslag
- ✓ innføre flere talentsatsninger og sørge for at elever med stort læringspotensial kan velge forserte løp
- ✓ innføre programmer for å rekruttere dyktige, nyutdannede realister til å bli lærere i realfag etter modell fra «Teach First»
- ✓ jobbe for at alle grunnskoler i Oslo blir dysleksivennlige

Videregående opplæring

Alle videregående skoler i Oslo skal være gode og attraktive skoler. Byrådet vil opprette flere profilskoler i Oslo, og i større grad la skolene utvikle sin egenart for å sikre et mangfoldig tilbud. Fritt skolevalg skaper mobilitet på tvers av byen, gir elevene valgfrihet og motiverer elevene til innsats. Byrådets mål er at den videregående opplæringen skal gi best mulig forutsetninger i livet, og forberede elevene på arbeidslivet eller høyere utdanning. Det er et mål at flere skal fullføre og bestå videregående opplæring.

Byrådet har som ambisjon at flere elever skal velge yrkesforberedende studieprogram og vil legge til rette for flere utdanningsløp hvor elever både kan ta fagbrev og studiekompetanse. For å få flere til å velge yrkesfag, ønsker byrådet mer praktisk undervisning i grunnskolen. Byrådet vil legge til rette for mer yrkesfagutprøving på ungdomsskolen for å oppnå dette.

Altfor mange elever får fortsatt ikke lærlingplass. For å bidra til at næringslivet i større grad skal ta imot lærlinger, vil byrådet innføre et kommunalt lærlingtilskudd. Dette gir et insentiv til bedrifter til å ta imot lærlinger og sørger for at flere yrkesfagelever kan få lærlingplass.

Sommerskolen Oslo skal ha tilbud særlig rettet mot elever på yrkesfag og elever på ungdomstrinnet som ønsker å prøve ut yrkesfag.

Byrådet vil:

- ✓ beholde fritt skolevalg og øke attraktiviteten til skoler med få søkere
- ✓ starte prøveprosjekt med semesterinndeling i videregående skole etter modell fra universiteter, der elevene tar færre fag samtidig
- ✓ tilrettelegge for mer fleksible skoleløp slik at elever kan fullføre videregående som privatist, deltidslev, i kombinasjon med jobb og over lengre eller på kortere tid enn normalt
- ✓ starte prøveprosjekt med senere skolestart om morgenen
- ✓ ha flere tilbud i Sommerskolen Oslo for elever som har strøket eller ønsker å forbedre karakterene
- ✓ ruste opp utstyrsparken på skoler som tilbyr yrkesfag
- ✓ opprette flere fireårige utdanningsløp som gir elevene mulighet til å både ta fagbrev og studiekompetanse
- ✓ at Oslo kommune blir landets største lærebedrift
- ✓ opprette flere fireårige utdanningsløp som gir elevene mulighet til å både ta fagbrev og studiekompetanse
- ✓ etablere et kommunalt lærlingtilskudd i tillegg til det statlige

Voksenopplæring

Voksenopplæringen er en sentral arena for å gi mennesker mulighet til å utvikle seg, ta del i arbeidslivet og bli inkludert. For å oppnå dette, vil byrådet tilpasse voksenopplæringen til den enkeltes forutsetninger og opplæringsbehov. Byrådet vil sørge for at voksenopplæringen samarbeider med næringslivet og er i tråd med behovene til arbeidslivet og sivilsamfunnet, og vil tilrettelegge for en enhetlig samhandling mellom offentlige, private og frivillige aktører.

Byrådet vil:

- ✓ gjennomgå organiseringen av voksenopplæringen med mål om å heve kvaliteten og sikre raskere gjennomføring
- ✓ sørge for at alle innvandrere og flyktninger raskt får tilbud om språkopplæring
- ✓ kartlegge elevenes ferdigheter og bruke kunnskapen til individuell oppfølging
- ✓ sikre at voksenopplæringen er i stand til å ta imot et høyt antall ukrainske flyktninger
- ✓ gi tilbud om voksenopplæring til alle med lite eller ingen skolebakgrunn
- ✓ at voksenopplæringen gjør at flere oppnår et høyt språknivå
- ✓ sette i gang flere prosjekter med yrkesrettet norskopplæring i samarbeid med NAV, næringsliv og arbeidsgivere
- ✓ satse på flere lavterskeltilbud inn i arbeidslivet i samarbeid med næringslivet, etter modell fra «Broen til Jobb» hos IKEA

Gode lærere, ledere og en tydeligere skoleeier

Alle elever skal oppleve et trygt og godt læringsmiljø og møte dyktige og kvalifiserte lærere med tid til tilpasset opplæring for den enkelte elev. Lærerne er den viktigste enkeltfaktoren for elevens læring.

Lærerne må ha et bredt lag rundt seg, metodeansvar og tid til å følge opp elevene. Byrådet vil sikre flere lærere mulighet til etter- og videreutdanning og sørge for kompetanseheving blant lærerne, også innenfor digitale læremidler, slik at undervisningen blir best mulig tilpasset elevenes behov.

Byrådet mener lekser er et viktig pedagogisk verktøy, som bidrar til styrket egeninnsats, nødvendig repetisjon, skole-hjem samarbeid og at elevene lærer seg gode arbeidsrutiner.

Elevene skal vite hva som forventes av dem og hvordan de arbeider videre. Byrådet mener at karakterer og tilbakemeldinger underveis i semesteret er viktig. Målet er å fremme læring og lærelyst, tilpasse opplæringen og øke kompetansen i fag og ferdigheter.

Byrådet mener at eksamen er en rettferdig vurderingsform. Det er viktig for byrådet at vurderingsformer ikke favoriserer elevenes familiebakgrunn

God ledelse er avgjørende, og det må være attraktivt å være rektor. Utdanningsetaten må settes i stand til å bidra til god ledelse, effektiv organisering av etaten, sterke profesjonsfellesskap og faglig utvikling ved skolene. Byrådet mener det er viktig å ansvarliggjøre alle ledd i skolens styringskjede fra skoleeiere og rektor til lærerne i klasserommet.

Skoleledere er viktig for elevenes læring, for utviklingen av læringsmiljøet til elevene, og for arbeidsmiljøet til lærerne. Byrådet vil arbeide for at Osloskolen har de beste skolelederne, og at samarbeidet mellom lærerne, skolelederne og Utdanningsetaten er tillitsfullt og til elevens beste. Byrådet vil styrke ansattes profesjonsutvikling.

Byrådet vil:

- ✓ støtte lærernes ansvar for å velge pedagogiske virkemidler
- ✓ utvikle flere karriereveier i skolen, herunder at Oslo fortsatt skal ha en lærerspesialistordning
- ✓ arbeide systematisk for å fjerne tidstyver i organisasjonen og legge til rette for gode støttefunksjoner i skolen, slik at lærerne får mer tid til å være lærer
- ✓ gi rektorer muligheten til studiepermisjon etter 5 år i stillingen
- ✓ tilby lederopplæring til mellomledere for å sikre rekruttering av dyktige rektorer

Et godt og mangfoldig barnehagetilbud

En trygg og god barnehage er viktig for at alle barn skal oppleve trivsel, tilhørighet og mestring og for å utjevne sosiale forskjeller. Oslos barnehager skal være de beste og stimulere til lek, læring, omsorg og utforskning. Det viktigste for å sikre høy kvalitet i barnehagetilbudet er kompetanse hos de ansatte, god ledelse og tilstrekkelig bemanning.

For byrådet er det kvaliteten som er viktig, ikke hvem som driver eller eier barnehagene. Byrådet ønsker et mangfold i barnehagetilbudet, slik at familier kan velge det tilbudet som passer best for sine barn.

Byrådet vil:

- ✓ arbeide for at flere barn skal få tilbud om barnehageplass når de fyller ett år, uansett når på året de er født
- ✓ oppheve forbudet mot etablering av private barnehager og likebehandle barnehagene
- ✓ at alle kommunale og private barnehager skal ha nok kompetente ansatte, barnehageledere og vikarer
- ✓ arbeide for at minst halvparten av de ansatte i barnehagene skal være barnehagelærere
- ✓ sørge for at makstaket for kostøret ligger på et nivå som gjør at alle barnehager kan tilby variert, sunn og næringsrik mat samt vurdere behovet for flere kjøkkenassistenter
- ✓ legge til rette for systematisk observasjon et år i forkant av skolestart i barnehager med behov for det, i samarbeid med et sterkt fagmiljø som også veileder om tiltak ved behov
- ✓ styrke samarbeidet mellom skoler og barnehager for å sikre en god overgang til skolen
- ✓ ruste opp barnehagebygg, uteareal og lekeapparater
- ✓ at flere familier skal få gratis kjernetid i barnehagen, ved å øke inntektsgrensen

Skolehelsetjenesten

En økende andel unge opplever utfordringer med psykisk helse. De ungdommene som sliter med psykisk helse, og som søker hjelp hos skolehelsetjenesten, møter ofte lange køer og en helsetjeneste som ikke har kapasitet til å tilby den hjelpen ungdommene trenger. Byrådet vil øke tilgjengeligheten til helsesykepleier og sørge for at det er et lavterskeltilbud.

Byrådet vil:

- ✓ øke tilgjengeligheten gjennom å prøve ut et digitalt supplement til det fysiske tilbudet
- ✓ styrke den psykiske helsehjelpen og annen relevant kompetanse i skolehelsetjenesten
- ✓ stille krav til formell kompetanse i skolehelsetjenesten i Osloskolen

Studentbyen

Byrådet vil satse på Oslo som en attraktiv studentby for både nasjonale og internasjonale studenter, og jobbe aktivt og målrettet for å utvikle Oslo som kunnskapshovedstaden. Kommunen har også et ansvar for å tilrettelegge for kunnskapsmiljøer i øverste klasse for å tiltrekke oss disse studentene.

Byrådet vil:

- ✓ legge frem en studentmelding med en helhetlig strategi for å videreutvikle Oslo som en attraktiv og internasjonal studentby
- ✓ legge til rette for flere studentboliger, og jobbe aktivt med studentenes behov i byplanleggingen
- ✓ tilby salg av Hagegata 30 til SiO for utvikling av studentboliger
- ✓ støtte SiOs arbeid med et felles samlingssted for studenter og invitere staten til å finansiere deler av prosjektet som Samfundet i Trondheim
- ✓ støtte SiOs tilbud om psykisk helsehjelp til studenter
- ✓ åpne for at ubrukte kommunale eiendommer selges eller leies ut til studentsamskipnaden og begrense kostnaden knyttet til rekkefølgekrav ved bygging av studentboliger
- ✓ iverksette tiltak som gjør det attraktivt for studenter å melde flytting til Oslo

Bygge skoler raskere og bedre

Alle elever har rett på et godt fysisk arbeidsmiljø. Elever og foreldre skal være trygge på at det finnes nok gode skoleplasser i deres nærmiljø og unngå å bekymre seg for at barn må busses eller gå på skole i brakker i lange perioder. Byrådet vil gjøre et kraftig løft for å sikre både god nok kapasitet over hele byen, rehabilitering av bygg som trenger det og gode uteområder for elevene. Byrådet vil utvikle moderne skoler i samarbeid med næringsliv, kunnskap- og forskningsmiljøer slik som Ullern VGS og Kuben VGS.

Byrådet vil:

- ✓ rehabilitering og bygging flere skolebygg raskere
- ✓ oppheve forbudet mot at private kan bygge og eie skolebygg
- ✓ sikre at infrastruktur som skoler og barnehager planlegges tidlig i planprosesser når nye områder skal utvikles
- ✓ sørge for bedre kommunikasjon mellom etatene når skoleprosjekter skal gjennomføres
- ✓ gjennomføre et grønt skolegårdsloft

En grønn og klimavennlig by

Klima- og naturkrisen er den største oppgaven vi som samfunn står overfor. Også Oslo er utsatt for konsekvensene av klimaendringene, og byrådet mener vi som hovedstad har et selvstendig ansvar for både å kutte utslipp, ta vare på naturen og å gjøre byen mer klimarobust i møte med klimaendringene. Byrådet vil føre en mer offensiv og resultatorientert klimapolitikk, og mener det er fullt mulig uten at det går på bekostning av innbyggernes livskvalitet eller frihet. Vi vil gjøre innbyggerne til medspillere, ikke motspillere, i miljøkampen.

Vår tilnærming i klima- og miljøpolitikken er kunnskapsbasert og teknologioptimistisk. Det skal lønne seg å velge grønt. Derfor vil vi i større grad spille på lag med innbyggerne og næringslivet med mål om å overlevere byen til kommende generasjoner i bedre miljøstand enn i dag.

En mer offensiv og resultatorientert klimapolitikk

Oslo skal være en pådriver for at Norge når klimamålene. Byrådet vil gjennomføre tiltak for å nå målet om å redusere klimagassutslippene med 95 prosent innen 2030, og vil ta i bruk markedet og positive virkemidler som motiverer til klimavennlige valg, ikke bare reguleringer og forbud. Byrådet vil forsterke Oslos klimastrategi med tiltak som bidrar til faktiske utslippskutt, blant annet storstilt elektrifisering, økt produksjon av fornybar energi og karbonfangst på Klemetsrud.

Byrådet vil:

- ✓ jobbe for at transportsektoren i Oslo er utslippsfri i 2030
- ✓ jobbe for at bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie
- ✓ sørge for at mer overskuddsvarme utnyttes til fjernvarme
- ✓ forsere utbygging av fyller- og ladeinfrastruktur for utslippsfri varetransport, tungtransport og maritim transport
- ✓ ta et initiativ sammen med Kristiansand kommune for å få etablert en utslippsfri flyrute mellom Oslo lufthavn og Kristiansand lufthavn
- ✓ utvide og målrette kommunens støtteordninger til klimatiltak, sirkulære løsninger, fornybar energiproduksjon og energisparing
- ✓ øke støtten til borettslag og sameier som installerer solceller og anlegg for fornybar egenprodusert energi til inntil 50 prosent av investeringskostnaden
- ✓ stille krav om landstrøm til alle cruiseskip og ferger som ankommer Oslo, og arbeide for en overgang til utslippsfrie skip blant annet gjennom differensierte havneavgifter
- ✓ be om hjemmel til å opprette en nullutslippsone i Oslo
- ✓ stille krav og lage incentiver til ren energiproduksjon og/eller vegetasjon på tak og fasader i større bygg
- ✓ vurdere handlingsrommet for å innføre skatte- og avgiftsfordeler for klima- og miljøvennlige bygg
- ✓ redusere klimagassutslippene fra materialbruk i egne virksomheter
- ✓ at kommunale bygg må oppfylle strenge klima- og miljøkrav, slik at vi sparer og produserer energi, tar vare på naturen og kutter utslipp
- ✓ gjøre det mulig å velge fullverdige veganske og vegetariske alternativer i kommunens kantiner og institusjoner

Sirkulær økonomi

Byrådets ambisjon er å gjøre Oslo til et forbilde innenfor deling, gjenbruk, ombruk og materialgjenvinning. Da må vi vurdere nye krav til gjenbruk, gjenvinning og kildesorteringsteknologi og bruke kommunens innkjøpsmakt til å skape velfungerende markeder. Vi må også gjøre det enklere og billigere for befolkningen å redusere sitt forbruk og delta i den sirkulære økonomien, blant annet ved å støtte opp om låne- og delingsordninger.

At verden lykkes med å utvikle en teknologi for å fjerne utslippene fra avfallsforbrenning er avgjørende, både for å kutte utslipp i Oslo og internasjonalt. Byrådet vil derfor jobbe for å realisere planene for et karbonfangstanlegg på Klemetsrud, og utrede løsninger som sikrer nullutslipp fra avfallsanlegget på Haraldrud.

Byrådet vil:

- ✓ stille krav til ombruk og gjenbruk av materialer i alle kommunale byggeprosjekter
- ✓ bidra til å etablere en permanent gjenvinningsterminal for ombrukte byggematerialer
- ✓ gjøre det enklere for Oslofolk å sortere og resirkulere avfall, blant annet ved å utvide åpningstidene ved gjenbruksstasjonene
- ✓ øke graden av materialgjenvinning fra husholdningsavfall, næringsavfall og avfall fra offentlige virksomheter
- ✓ bidra til utviklingen av et gjenvinningstilbud som kan ta imot plastavfallet fra Oslos innbyggere i samarbeid med nabokommunene
- ✓ finne løsninger for gjenvinning av tekstil- og klesavfall i samarbeid med private og frivillige aktører
- ✓ ta initiativ til miljøavtaler med relevante bransjeaktører for å redusere engangsprodukter og erstatte dem med gjenbruksløsninger
- ✓ redusere mengden forsøpling i offentlige byrom gjennom anskaffelse av smarte avfallsbeholdere
- ✓ lage en gjenbruksstrategi for at kommunen skal velge brukt fremfor nytt der det er mulig
- ✓ redusere matsvinnet i kommunens egne virksomheter med 50 prosent senest innen 2030

Mer natur i byen

Byrådet vil ta vare på byens rike naturmangfold. Et av de viktigste grepene for å møte klimaendringene, er å gi større plass til naturen i byen. Flere grønne flater, trær og åpne bekker beskytter mot flom og avlaster avløpssystemet. Parker og grøntområder er viktig for å ta vare på det biologiske mangfoldet og skape gode nabolag over hele byen.

Friluftsliv gir rike naturopplevelser, er helsefremmende og er den aktiviteten flest mennesker deltar i. Derfor vil byrådet legge til rette for friluftaktiviteter der folk bor. At folk bruker friluftsområdene i byen er den sterkeste garantien for at de bevares for fremtiden.

Byrådet vil:

- ✓ ha nasjonalpark i Østmarka
- ✓ sikre at skogdrift i Oslo kommunes del av Marka skjer på en skånsom måte for å fremme biologisk mangfold, friluftsliv og naturopplevelse, og for å beskytte sårbare økosystemer mot flatehogst
- ✓ arbeide for økologiske korridorer i Marka
- ✓ bevare kulturlandskapet i Maridalen og Sørkedalen gjennom aktiv skjøtsel, samtidig som det legges bedre til rette for gående og syklende

- ✓ bevare ulv i Oslos del av ulvesonen, for å bidra til en levedyktig og sunn ulvestamme i Norge
- ✓ kartlegge arealer som ligger brakk for å restaurere og reetablere mer natur, og legge frem en plan for å reetablere, restaurere og etablere mer natur
- ✓ styrke vernet av trær, legge til rette for at det plantes flere trær i byen, og at stedegne arter i større grad brukes
- ✓ innføre en naturstøtteordning for mer natur i bakgårder, borettslag og sameier
- ✓ utarbeide en samlet plan for vern og restaurering av elvedalenes naturverdier, herunder sikre vern av Lysakerelva, Mærradalen, Alnaelva og Ljanselva
- ✓ følge opp Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark
- ✓ oppgradere og bevare byens parker, grøntområder og 100-metersskoger slik at de blir mer attraktive og styrker det biologiske mangfoldet
- ✓ ta vare på og tilgjengeliggjøre byens parselhager, kolonihager og skolehager, og legge til rette for mer urbant landbruk
- ✓ bruke mer miljøvennlige underlag og natur på lekeplasser og uteområder

En by for dyrene

En stor andel av Oslos husstander har kjæledyr, og Oslo er også hjem til et stort mangfold av ville dyr. Dyr har egenverdi, og byrådet vil jobbe for å fremme god dyrevelferd i byen vår.

Byrådet vil:

- ✓ at Oslo skal være en foregangskommune for god dyrevelferd
- ✓ støtte opp om frivillige aktører som jobber med dyrevelferd
- ✓ legge frem en offensiv dyrevelferdsmelding
- ✓ arbeide for flere friområder for hunder

Ren og tilgjengelig Oslofjord

Det blågrønne byrådet ser det som en hovedoppgave å bidra til at Oslofjordens miljøtilstand dramatisk forbedres. Vi mener Oslo må innta en lederrolle i arbeidet med å få fjorden frisk gjennom å forhindre skadelige utslipp, og ta nødvendige grep for å beskytte og restaurere naturen og artene som lever i fjorden. Vi vil etablere et Oslofjord-prosjekt, som skal koordinere kommunens innsats og samarbeid med andre Oslofjord-kommuner.

For å få livet tilbake i Oslofjorden, vil byrådet åpne flere elveløp og forhindre utslipp i elvene. Samtidig vil byrådet videreutvikle fjordbyen med bystrender, lengre havnepromenade og mer maritim aktivitet, for å knytte fjorden tettere sammen med byen.

Byrådet vil:

- ✓ gjennomføre den helhetlige tiltaksplanen for Oslofjorden
- ✓ sette inn tiltak som ivaretar natur og dyreliv i Oslofjorden i samarbeid med statlige myndigheter, slik som utvidede vernesoner, fiskeforbudssoner osv.
- ✓ jobbe for å øke rensgraden på Oslos avløpsvann og kloakk, og arbeide for fosfor- og nitrogengjenvinning langs fjorden
- ✓ kartlegge og iverksette tiltak for å redusere tilførslene av marin forurensning og mikroplast til Oslofjorden
- ✓ gjennomføre piloter for å styrke livet på havbunnen, ved å restaurere mer naturlig strandlinje og gjenskape flere naturlige habitat under vann
- ✓ innføre forbud mot tømming av septik, samt anlegge flere mottaksanlegg for septik fra fritidsbåter, i 2024
- ✓ utrede og vurdere å stille krav om lukkede kloakksystemer i nye byutviklingsområder
- ✓ legge til rette for båtdelingstjenester og stimulere til elektrifisering av småbåter
- ✓ stanse forurensning fra båtpuss i samarbeid med båtforeningene

Effektiv og grønn mobilitet

Det skal være enkelt å komme seg rundt i Oslo. Mobilitet handler om enkeltmenneskets frihet, og legger til rette for en mer levende, klimavennlig og skapende by. Byrådet vil legge frem en grønn mobilitetsstrategi for Oslo, som skal vise hvordan kommunen kan nå målet om at gange, sykkel og kollektivtrafikk skal være førstevalgene for reiser i Oslo. Strategien skal inkludere gående, syklende, kollektivtrafikk, bildeling, mikromobilitet og annen transport.

Kollektivtilbud i verdensklasse

Kollektivtilbudet i byen vår skal være tilgjengelig, effektivt og rimelig. Byrådet vil få avganger og passasjertallet opp, og billettprisene og utslippene ned. Byrådet vil jobbe for økt finansiering til kollektivprosjekter, blant annet gjennom å kreve økt statlig bidrag og økte grunneierbidrag. Vi vil fortsette samarbeidet med Akershus og nabokommuner om kollektivtrafikk og areal- og transportplanlegging, særlig gjennom Oslopakke 3.

Byrådet vil:

- ✓ kraftig redusere prisen på månedskortet og jobbe for at prisen for voksne blir 499 kroner i løpet av perioden
- ✓ kraftig redusere månedskort for barn og utrede gratis kollektivtrafikk for barn
- ✓ fullføre nytt signal- og sikringsanlegg for T-banen for bedre kapasitet og hyppige avganger
- ✓ fullføre Fornebubanen og oppgradere Majorstuen stasjon
- ✓ bygge Volvatsvingen og Ensjøsvingen
- ✓ styrke busstilbudet innen og mellom bydelene utenfor sentrumsnære områder, for eksempel på tvers i Groruddalen
- ✓ flytte deler av bussterminalen ut av sentrum til større kollektivknutepunkter for å redusere antall regionbusser som kjører inn til sentrum
- ✓ bedre innfartsparkeringene, også for sykkel, gjennom god digital informasjon om ledige plasser og informasjon om når kollektivtransporten går videre
- ✓ fortsette planleggingen av trikk fra Sinsen til Tonsenhagen
- ✓ åpne for at flere private fergeoperatører kan frakte folk mellom Oslos sjøbad, strender og øyer

Trygt og enkelt å gå og sykle

Oslo skal være en by der det er attraktivt og trygt å sykle og gå hele året. Fravær av trygghet og et usammenhengende sykkelveinett er blant de største hindrene for at flere skal sykle. Byrådet vil fullføre et sammenhengende sykkelveinett av høy kvalitet, rydde opp i barrierene for syklende og gående i sentrum og sørge for flere trygge sykkelparkeringsplasser. I arbeidet med sykkelveinettet vil byrådet prioritere prosjekter og tiltak som har størst potensial for å øke sykkeltrafikken.

Byrådet vil:

- ✓ at tilrettelegging for myke trafikanter skal være et bærende premiss i byutviklingen
- ✓ forsterke og konkretisere gå-strategien og etablere flere gågater, fortau, snarveier, gangveier og områder som er særlig tilrettelagt for myke trafikanter, blant annet en sammenhengende gågate fra Kvadraturen til øvre Grünerløkka
- ✓ sikre alle barn trygge skoleveier, ved at alle skoler blir en del av hjertesonearbeidet
- ✓ øke trafikksikkerheten gjennom å innføre 30-sone som hovedregel på det kommunale veinettet
- ✓ sikre forsvarlig vinterdrift av gågater, sykkelveier og særlig fortau, innføre en «vintergaranti» på et utvalgt nett og prøve ut alternativer til veisalt
- ✓ følge opp sykkelstrategien og styrke tryggheten og fremkommeligheten for syklistene, blant annet ved å bygge et sammenhengende sykkelveinett uten systemskifter, tryggere kryssløsninger og tydeligere sykkelakser over hele byen
- ✓ etablere og legge til rette for flere trygge sykkelparkeringsanlegg og servicestasjoner for sykler, der det også er tilbud om lading for elsykler
- ✓ integrere elsparkesykler og annen delingsmobilitet i kollektivtilbudet, og utvide ordningen til de ytre bydelene

Miljøvennlig bilpolitikk

At færre bruker bil i hverdagen er et mål, både for å kutte utslipp, kø, støy og forurensing og for å bidra til økt trafikksikkerhet og en grønnere og triveligere by. En forutsetning for at folk skal kunne la bilen stå, er at kollektivtilbudet er godt og tilgjengelig, og at det er trygt og effektivt å gå og sykle. Byrådet vil derfor føre en politikk for å gjøre kollektiv, sykkel og gange til førstevalget.

Fremdeles er det likevel slik at noen har behov for å bruke bil. For noen er bil også en forutsetning for mobilitet. Byrådet vil derfor også ta hensyn til dem som trenger bil. I tilfeller der gateareal omprioriteres fra bil til andre formål, vil byrådet legge vekt på å finne smidige løsninger som ivaretar innbyggernes og næringslivets behov. Eksempler på dette kan være korttidsparkering, varelevering og håndverkerparkering.

Det skal alltid lønne seg å velge de mest miljøvennlige bilene. Byrådet vil derfor bygge ut ladeinfrastruktur og gjøre bildelingsordninger mer tilgjengelige gjennom flere reserverte parkerings- og ladeplasser.

Summen av virkemidler for å fremme nullutslippsbiler, satsing på kollektivtrafikk, bompenger, parkeringsrestriksjoner, og innstramminger i kjøremuligheter må være på et nivå som er tilstrekkelig for å nå målene om å kutte klimagassutslipp og redusere biltrafikken.

Bompenger er et virkemiddel for å kutte utslipp, redusere biltrafikk og sikre finansiering til tiltak for byutvikling, nærmiljøtiltak, kollektivtransport, syklistene og fotgjengere. For å redusere støy og forurensing, vil byrådet stimulere til mer utslippsfri tungtransport gjennom bomsystemet, og innføre mer effektive tiltak mot svevestøv.

Byrådet vil:

- ✓ kraftig øke antallet offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere for elbiler over hele byen, i samarbeid med private aktører
- ✓ tilby lading til kostpris på de offentlig tilgjengelige laderne
- ✓ at det fremover skal være minst like attraktivt å ha utslippsfrie biler, sammenlignet med fossilbiler, som i dag
- ✓ jobbe for å innføre veipricing basert på faktisk bruk så raskt som mulig, som erstatning for dagens bompengesystem – samtidig som personvernet ivaretas
- ✓ styrke miljødifferensieringen i bomsatsene for tyngre kjøretøy
- ✓ etablere flere HC-plasser i byen
- ✓ sette beboerparkeringsavgiften til kroner 0 utenfor Ring 3
- ✓ kreve at det gjøres avbøtende tiltak for å begrense trafikk i boligkater, tilrettelegge for myke trafikanter og redusere negative konsekvenser for nabolagene dersom dagens planer for Ring 1 gjennomføres av staten
- ✓ redusere miljøbelastningen fra biltrafikk, øke fremkommeligheten for kollektivtrafikken og åpne nye områder for byutvikling gjennom å nedskalere Trondheimsveien til en grønn bygate, flytte trafikken fra E6 i tunnel fra Abildsø til Teisen (E6 Oslo Øst-prosjektet), realisere Røa-tunellen og etablere flere brede «parkbroer» over hovedveier. Investeringer i miljøtunneler skal ikke bidra til å øke biltrafikken;
- ✓ starte planleggingen av Fossum-diagonalen og lokk over E6 på Furuset
- ✓ fordele mer av midlene som følger prosjektet «bilfritt byliv» til private initiativer i regi av nabolag og næringsliv for å videreutvikle en levende by

Den blågrønne byen

Oslo har et unikt blågrønt preg mellom Marka og fjorden. Byrådet vil ta vare på byens særpreg, ulike strøks egenart og ha en utvikling som bygger opp under byens kvaliteter og skaper en grønnere og mer levende by. Alle skal kunne finne sin plass i Oslo. Vi må bygge flere varierte og gode boliger, slik at innbyggere som ønsker det, kan bli boende i byen i ulike livsfaser.

Flere gode boliger

Fortgang i bygging av flere boliger er det viktigste tiltaket for å dempe prisveksten og sikre at flere kan eie egen bolig. Byrådet vil redusere saksbehandlingstiden, forenkle planprosesser, sikre forutsigbarhet og åpne flere områder for utvikling. Et velfungerende leiemarked er nødvendig for at de som har behov for å leie bolig skal få mulighet til det på en trygg måte.

Byrådet vil prioritere arbeidet med å spre kommunale boliger og sørge for godt vedlikehold, trygge bomiljøer og mindre trangboddhet, og bruke den kommunale forkjøpsretten aktivt på leiegårder og på nye boligprosjekter til å skaffe egnede kommunale boliger. Byrådet vil vurdere om Boligbygg bør kjøpe leiligheter for å fremskynde realiseringen av nye prosjekter.

Byrådet vil:

- ✓ sette måltall for Plan- og bygningssetaten og ha mål om å komme opp til minst 3 000 ferdigregulerte boliger årlig
- ✓ liberalisere leilighetsnormen; det skal i det enkelte prosjekt tillates inntil 40 prosent leiligheter med størrelse 30 til 50 kvadratmeter, og minimum 30 prosent av leilighetene skal være større enn 80 kvadratmeter
- ✓ at leilighetsnormen bare skal gjelde i enkelte delbydeler i St. Hanshaugen, Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene og skal ikke praktiseres i resten av byen
- ✓ forenkle regulering på mindre tomter i den tette byen, inkludert Kvadraturen, og tilrettelegge bedre for skånsomme onfill-prosjekter og loftsutbygginger som ivaretar kulturhistoriske verdier, herunder utforske mulighetene til å gi unntak fra tekniske krav for denne typen utbygginger
- ✓ ha nye boligområder med kvartalsstruktur med romslige bakgårder og tett-lav bebyggelse
- ✓ gjennomgå mindre planer i småhusområder, med sikte på å harmonisere disse med den nye småhusplanen
- ✓ samarbeide med boligaktører om alternative kjøpsmodeller som vil hjelpe flere inn på boligmarkedet
- ✓ få fortgang i bygging av studentboliger og leiligheter tilpasset studenter

Enklere planprosesser og bedre medvirkning

Oslo har mange utviklingsområder med et stort samlet utbyggingspotensial. Det er viktig at kommunen ikke forsinker utviklingen gjennom unødvendige krav og trege kommunale prosesser. Planarbeidet i kommunen har et stort potensial for å bli mer effektivt og mer forutsigbart. Det er viktig for å sikre gode rammevilkår for alle typer næringsliv.

Folk i Oslo bryr seg om nabolagene de bor i. Da er det viktig å ha gode og tilgjengelige prosesser for at innbyggerne i Oslo involveres i byutviklingen. Offentlig infrastruktur som skoler, barnehager, lekeplasser, parker og andre sosiale tilbud skal etableres tidlig i utbyggingsfasen av nye prosjekter.

Byrådet vil ha en kommuneplan som tydelig avklarer hva utbyggingspotensialet er i ulike områder. Nye planinitiativ forventes å forholde seg til disse utnyttelsesgradene.

Byrådet vil:

- ✓ gjøre kommunal saksbehandling av plansaker mer effektiv, digital og inkluderende, for å sikre raskere boligbygging, mer forutsigbarhet for utbygger og bedre medvirkning for innbyggerne
- ✓ at reguleringsmyndighetene skal ha et kunde- og innbyggerfokus og måles på dette
- ✓ at utbyggere får politiske avklaringer på volum, formål og høyder på et tidligere tidspunkt
- ✓ at dersom Plan- og bygningsetaten mener det er behov for at det utarbeides et alternativt planforslag, skal dette godkjennes av byråden
- ✓ gjennomgå kommunale standarder, særkrav og veiledere, med sikte på en forenkling og tydeligere prioritering
- ✓ åpne for å igangsette enkelte detaljreguleringsprosesser parallelt med at det foregår områdereguleringer i utviklingsområder, samt i områder med fremtidig infrastrukturiltak
- ✓ forenkle og raskest mulig slutføre pågående områdereguleringer, samt vurdere muligheten for å tillate å gå fra områderegulering til byggesak
- ✓ åpne opp for at områdeplaner utarbeides i samarbeid mellom kommunen og private
- ✓ sikre bred medvirkning fra lokalmiljø, arkitekter og andre fagmiljø i alle faser av planprosessen.
- ✓ støtte opp om Bylab Oslo
- ✓ myke opp parkeringsnormens retningslinjer for noen typer store boligprosjekter i ytre by og institusjoner, slik at det ikke blir for mange biler som tar opp plass i gatene og skaper uoversiktlige og trafikkfarlige situasjoner i boligområder
- ✓ at det stilles tydelige klima- og miljøkrav når nye større utbyggingsområder planlegges

Bærekraftig byutvikling og gode nabolag

Byrådet vil videreføre strategien om utvikling ved kollektivknutepunkt og sikre miljøvennlig byutvikling. Det skal gjenbrukes mer, og rives mindre. Vi vil tilrettelegge for «nærhetsbyer», med tjenestetilbud og mer bymessig utvikling rundt lokale sentre, og med møteplasser og flere grøntområder.

Oslos stedsidentitet er skapt over tid. Byrådet vil legge stor vekt på dette når fremtidige prosjekter vurderes. I nye transformasjonsområder er det viktig at det skapes en positiv stedsidentitet. Byrådet har som ambisjon å heve den estetiske kvaliteten på det som bygges i samarbeid med utbyggere. Høyhus som tillates, skal gi et tydelig positivt bidrag til byutviklingen, og må oppfylle de krav som ligger i høyhusstrategien.

Byrådet er opptatt av å ta vare på vår felles kulturarv, i form av fysiske kulturminner- og miljø. Aktiv bruk av kulturminner er den sterkeste garantien for at de bevares for fremtiden, og byrådet vil sikre at kulturminnene blir tatt vare på og er i bruk. Kommunale bygg som ikke er i bruk, skal vurderes solgt i stedet for å forfalle i kommunalt eie. Byrådet vil at kommunen tar et tydeligere ansvar for bygg av kulturhistorisk verdi.

Byrådet vil:

- ✓ stille tydelige, målrettede og forutsigbare krav til kvalitet og bærekraft i alle prosjekter, slik at reell økning i bokvalitet og byliv prioriteres
- ✓ utvikle området langs Alnaelva, og ta vare på områdets særegne blå-grønne kvaliteter for å skape attraktive byområder og bomiljø
- ✓ sørge for flere tilgjengelige aktivitetsområder og lekeplasser i nærmiljøet
- ✓ starte arbeidet for en kollektivbasert utvikling av en «skogby» med nye boliger på Gjersrud-Stensrud, med mål om at utbyggingen er klimapositiv
- ✓ at flest mulig kommunale bygg rehabiliteres fremfor å rives
- ✓ ruste opp kulturhistoriske eiendommer som Lokomotivverkstedet, gjerne i samarbeid med private, frivillige og stiftelser og opparbeide Middelalderparken
- ✓ oppgradere området rundt Oslo S og Schweigaards gate, gjøre nedre del av Akerselva til en grønn elvepromenade og arbeide for å få revet mest mulig av Nylandsbrua
- ✓ utvikle Middelalderbyen som område og knytte den sammen med Ekebergåsen og Fjordbyen, slik at området blir en tilgjengelig møteplass og et helhetlig byrom, og i størst mulig grad gjenskape Oslo torg ved Ladegården
- ✓ fullføre Fjordbyen, gjennom å realisere Grønlikaia, forsere utviklingen av Filipstad og samle utenlandsfergeterminalene, fortrinnsvis på Kongshavn, eventuelt Vippetangen

En levende og tilgjengelig by

Oslo skal være en grønn og levende by, og byrådet vil forsterke satsingen på økt byliv. Det innebærer blant annet behov for opprusting av gater, torg og møteplasser, bedre belysning og oppgradering av grå arealer til grønne byrom. Uteliv, kulturliv, nabolagsinitiativ og næringslivet er de viktigste drivkreftene for bedre byliv, og kommunen må i større grad legge til rette for at de får plass og anledning til å drive sin aktivitet i bybildet.

Oslo kommune skal kontinuerlig jobbe for at byen skal bli mer tilgjengelig og universelt utformet. En tilgjengelig by er en menneskevennlig by der gater og byrom, bymøbler, beplantning og kollektivtransport er tilpasset mennesker med ulike behov, i ulike livsfaser og med ulike funksjonsvariasjoner.

Byrådet vil:

- ✓ stille tydeligere krav til universell utforming der kommunen selv går foran som et godt eksempel
- ✓ sikre god inkludering av organisasjoner som representerer grupper med spesielle behov i utforming og gjennomføring av ulike bylivsprosjekter
- ✓ at førsteetasjer primært skal brukes til utadrettet virksomhet som aktiviserer gateplan
- ✓ bygge flere gågater og ruste opp flere torg og møteplasser
- ✓ etablere en søknadsordning for private og frivillige aktører for å sikre bedre byliv

Grønnere Oslo

Et av de viktigste grepene for å møte klimaendringene, er å gi større plass til naturen i byen. Parker og grøntområder er viktig for å ta vare på det biologiske mangfoldet, binde karbon og skape gode nabolag over hele byen. I dag er det stor ulikhet i tilgangen til grøntområder mellom ulike deler av byen, og det er et sentralt mål for byrådet å sørge for at alle som bor i Oslo har gode parker og grøntområder i sine nabolag.

Byrådet vil:

- ✓ bevare markagrensa
- ✓ innføre en «Parkagrense» etter modell av markagrensa for å gi parker, grøntområder og annen natur byen et sterkere vern
- ✓ innføre et arealbudsjet og arealregnskap, slik at byens grønne lunger, dyrket og dyrkbar mark, myr, artsrike kulturlandskap og karbonbindende arealer bevares og det blir mulig å innføre arealnøytralitet som et premiss for arealforvaltningen
- ✓ etablere flere «parkgater» i indre og ytre by, i samarbeid med nærmiljøet, der asfalt og betong omgjøres til fortaushager og mikroparker med beplantning, trær og natur
- ✓ at minst 100 dekar med park skal etableres, reguleres eller oppgraderes de neste fire årene.
- ✓ at nye byutviklingsplaner som hovedregel bidrar til at Oslo får mer natur og grøntområder
- ✓ ikke tillate nye bygg i de byggefrie beltene på 20 meter langs hovedvassdrag og 12 meter langs sidevassdrag
- ✓ omregulere felt 3 og 4 i Økern Torgvei 6 for å utvide parken betydelig, samtidig som siktemålet er å opprettholde antall boliger
- ✓ sørge for at parken i Nydalen blir på minst 15 dekar
- ✓ fullføre, og vurdere å utvide, vestre parkdrag på Ensjø
- ✓ prioritere park i Bestumkilen på felt SI18C
- ✓ arbeide opp mot statlige myndigheter for lokk over sporene ved Hylla for å få utvidet Vålerengaparken
- ✓ etablere Groschparken

Grønt og lønnsomt næringsliv

Byrådet ønsker å spille på lag med næringslivet i byen. Vi vil være en by som heier på de som vil skape noe nytt, og som har gode og forutsigbare rammevilkår for å drive lønnsomt og bærekraftig. Næringslivet skal involveres tidlig i prosesser som er viktige for dem. Oslo skal oppleves som en ja-kommune som er tilgjengelig, imøtekommende og fleksibel.

Næringslivet i Oslo er en viktig pådriver for byens utvikling, og byrådet ser på næringslivet som en viktig samarbeidspartner i arbeidet for en bedre by.

Oslos næringsliv er helt avgjørende i det grønne skiftet, og byrådet vil tilrettelegge for at bedrifter kan drive en grønn omstilling med fortsatt økonomisk vekst. Kommunen skal derfor bidra til innovasjon og omstilling til grønn verdiskaping, og stille krav og etterspørre løsninger som reduserer utslipp og tar vare på natur.

En internasjonal næringsregion

Byrådets mål er å skape bedre rammevilkår for det private næringslivet i Oslo. Næringspolitikken skal være moderne og nøytral, og gi bedrifter mulighet til å utvikle seg på egne premisser med en langsiktig og forutsigbar partner i kommunen. Byrådet skal føre en helhetlig næringspolitikk, som gir næringslivet tilgang på kompetanse og gjøre det attraktivt å investere i Oslo.

Byrådet vil:

- ✓ sikre næringslivet tilgang på relevant kompetanse gjennom god utdanning, og arbeide for at det blir enklere for utenlandske arbeidstakere å få arbeidstillatelse
- ✓ legge til rette for at Oslo har et godt internasjonalt skoletilbud
- ✓ trekke investeringer til Oslo og skape gode rammevilkår for privat næringsliv
- ✓ jobbe aktivt for å løfte kommunens internasjonale nærings samarbeid og jobbe tett med andre byer i Norden og Europa
- ✓ at Oslo kommune skal tilby én dør inn for bedrifter og arrangører og sikre bedre samhandling mellom kommunens etater
- ✓ satse på utviklingen av sterke næringsklynger som Oslo Science City og Oslo Cancer Cluster
- ✓ legge til rette for økt deltagelse fra næringslivet og academia i EU-prosjekter for forskning, innovasjon og entreprenørskap, særlig innenfor bærekraftig vekst
- ✓ tilrettelegge for et internasjonalt kongressenter i Oslo
- ✓ videreutvikle Oslo Havn til en mest mulig effektiv og klimavennlig havn
- ✓ støtte Oslo Business Regions arbeid med å profilere Oslo som næringsby internasjonalt og styrke byens konkurransekraft
- ✓ være positive til salg av kommunal eiendom når dette er nødvendig for at næringslivet skal videreutvikle sin virksomhet, blant annet ved å selge Ullernchaussèen 50 m.fl. til Oslo Science Hub til markedspris, og at kommunen kompenseres for verdiøkningen på tomten etter endt regulering

Gründere og entreprenørskap

Overgangen fra en oljebasert til en grønn økonomi gir Oslo unike muligheter til å bli et arnested for nye bedrifter. Byrådet vil tilrettelegge for at entreprenører får tilgang til kompetansen og kapitaltilgangen dette gir, til å skape nye arbeidsplasser og fremtidig verdiskaping. Byrådet vil derfor legge til rette for at Oslo blir verdensledende for nyskapende og kreativt næringsliv og entreprenørskap, og styrke økosystemet rundt entreprenørskap.

Byrådet vil:

- ✓ tiltrekke mer privat, risikovillig kapital for gründere i Oslo
- ✓ støtte oppstartsprogrammer som gir nye gründere bistand i etableringsfasen
- ✓ gjøre det enklere for oppstartsbedrifter og mindre selskaper å delta i kommunale anskaffelser
- ✓ videreutvikle og etablere nytt samarbeid mellom Osloskolen, næringslivet og ledende innovasjons- og læringsmiljøer, med inspirasjon fra Kuben Yrkesarena
- ✓ tilrettelegge bedre for mer samlokalisering mellom gründere, næringsliv og frivillige, for å oppfordre til deling av idéer, nettverk og kunnskap

Handels-, utelivs- og kulturnæringene

Kommunen må jobbe sammen med handelsnæringen for å bygge konkurransekraftige handlegater og markedsplasser i Oslo. Det skal være lett å drive både små og større forretninger i Oslo, der både fysisk og digital handel finner sted. Varelevering er avgjørende for handels- og serveringsnæringene, og må ikke bli et hinder for å drive virksomhet i Oslo.

Utelivet og kulturlivet gjør Oslo til en spennende og attraktiv by. Byrådet vil føre en liberal og ansvarlig skjenkepolitikk, som legger til rette for den seriøse serveringsnæringen, et levende kulturliv og et trygt uteliv. Det gjør vi gjennom å sikre seriøse aktører langsiktige, stabile og gode rammevilkår, samtidig som vi bekjemper useriøse utelivsaktører, blant annet gjennom systematiske kontroller. Skjenkepolitikken skal ta hensyn til at byen oppleves som trygg for barn og unge.

Byrådet vil:

- ✓ gjøre det enklere for næringslivet å ta i bruk gateareal, etter modell fra «Open Restaurant Program» i New York
- ✓ åpne for å gi skjenkebevilling til handelsbedrifter som retter seg mot et voksent publikum
- ✓ gjennomgå Oslos regelverk for salgs- og skjenkesteder med sikte på å utvide skjenketidene
- ✓ tillate alkoholservering på avgrensede områder for voksne på enkelte idrettsarrangement
- ✓ videreføre samarbeidet med politiet og skatte- og avgiftsmyndighetene for å avdekke økonomisk kriminalitet og brudd på bestemmelser om arbeidsmiljø og HMS
- ✓ fjerne de kommunale begrensningene på skjenking av alkohol på 1.mai, 17.mai og helligdager

Grønne og effektive anskaffelser

Oslo kommune er en betydelig markedsaktør, og har stor innflytelse gjennom kommunale anskaffelser. Denne posisjonen bør brukes aktivt for å bidra til å skape et marked for oppstartsbedrifter, og støtte det grønne skiftet. Byrådet vil derfor bruke kommunens innkjøpsmakt til å dra leverandørmarkedet i en grønnere og mer bærekraftig retning, og tilrettelegge for at kommunens anskaffelsesstrategi gjør det enklere for oppstartsbedrifter og mindre selskaper å konkurrere på rammeavtaler og anskaffelser.

Byrådet vil:

- ✓ utforme konkurranseunderlag på en måte som tilrettelegger for innovative løsninger
- ✓ at Oslo skal være en foregangskommune for bruk av innovative anskaffelser
- ✓ bruke innkjøpsmakten til å utvide markedet for grønne og innovative løsninger

Destinasjon Oslo

Oslo tilbyr en unik kombinasjon av natur, byliv og kulturopplevelser i verdensklasse. Dette er til stor glede for byens innbyggere, og er noe vi ønsker å dele med mennesker fra hele verden. Byrådet vil satse på Oslo som et helårs reisemål. For å oppnå dette, vil byrådet fremme en turistvennlig byutvikling og samarbeide godt med reiselivsaktører og andre aktører som arbeider for å fremme Oslo som en internasjonal turistdestinasjon.

Byrådet vil:

- ✓ søke statlige myndigheter om å få ha søndagsåpne butikker i definerte sentrumsområder
- ✓ være en pådriver for et godt samarbeid med privat næringsliv for å utvikle Oslo som et attraktivt reisemål for nasjonale og internasjonale turister
- ✓ spille på lag med omkringliggende kommuner for å heve hele regionen som reisedestinasjon
- ✓ sørge for gode rammevilkår for aktører som vil utvikle opplevelsesbyen Oslo
- ✓ jobbe sammen med arrangører for at Oslo skal få en arena for stadionkonserter
- ✓ arbeide for at Oslo skal være et naturlig valg for internasjonale kongresser, messer og idretts- og kulturarrangementer

En bærekraftig økonomi

Det er innbyggernes behov, ikke systemet, som skal stå i sentrum når tjenestetilbudet organiseres. Kommunen skal ha et borger- og brukerfokus og strekke seg langt for at de som benytter tjenestene sikres valgfrihet og kvalitet.

Byrådet vil styre byens økonomi i et langsiktig perspektiv, og sørge for at kommende generasjoner overtar en by som er veldrevet, solid og som gir dem handlingsrom til å ta sine egne valg.

Byrådet har store ambisjoner for byen. Det økonomiske handlingsrommet for å gjennomføre disse ambisjonene avgjøres i stor grad av situasjonen i norsk økonomi, skatteinngangen, overføringene og rammebetingelsene fra staten. Satsingene som omtales i denne erklæringen, må tilpasses dette handlingsrommet.

En effektiv kommune

Byrådet vil føre en ansvarlig økonomisk politikk, slik at kommunen kan opprettholde tjenestetilbudet til innbyggerne over tid. Det gir forutsigbarhet for innbyggerne, næringslivet og medarbeiderne i kommunen. Dette krever tydelig budsjettstyring, bedre kontroll på investeringsprosjekter og kostnadseffektive løsninger.

Det er viktig at det blir færre kostnadsoverskridelser i kommunale prosjekter, og byrådet vil derfor se på nye måter å organisere større prosjekter på. De siste årene har det vært store kostnadsoverskridelser i kommunale prosjekter som er finansiert med kommunale avgifter. Som følge av dette ligger det an til en betydelig økning av kommunale avgifter. Byrådet vil jobbe for å redusere økningen av de kommunale avgiftene.

Kommunens inntekter skal forvaltes med respekt for innbyggere og næringsliv som betaler inn skatter og avgifter. Byrådet vil derfor ikke kreve inn mer skatter og avgifter enn nødvendig, og vil jobbe for å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket på byens innbyggere.

Byrådet vil:

- ✓ utarbeide en «handlingsregel» som langsiktig rettesnor for pengebruken
- ✓ gjennomføre et effektiviseringsprogram for hele kommunen som skal gå gjennom de ulike sektorene, identifisere unødvendig dobbeltarbeid og anbefale tiltak som frigjør ressurser til bedre tjenester
- ✓ åpne for at private og ideelle aktører kan drifte tjenester på vegne av kommunen der det bidrar til bedre tjenestetilbud, best mulig kvalitet for pengene og mer valgfrihet
- ✓ utvikle eiendomsskatten på folks hjem, i løpet av bystyreperioden
- ✓ bruke handlingsrommet i skatte- og avgiftspolitikken til å gjøre det enklere for innbyggerne å ta miljøvennlige valg
- ✓ forbedre kvalitetssikringen av store investeringsprosjekter, blant annet vurdere et eget kompetansemiljø i Oslo kommune, flere alternative løsninger tidlig i prosjektet og retningslinjer for å hindre omfangsvekst etter førstegangs politisk behandling
- ✓ at kommunens anskaffelser fremmer kostnadseffektive og nyskapende løsninger
- ✓ gå gjennom saksbehandlingstiden i ulike deler av kommunen for at innbyggerne og næringslivet skal ha så kort ventetid som mulig

Digitalisering

Det skal være enkelt å være innbygger i Oslo kommune. Kommunen skal tilrettelegge for gode digitale selvbetjeningsløsninger og tilby alternativ for de som ikke bruker digitale tjenester. Det er store effektiviseringsgevinster å hente ved digitalisering i og på tvers av virksomhetene. Byrådet vil forbedre innsatsen med å digitalisere det kommunale tjenestetilbudet, og sikre at Oslo er en tilgjengelig og effektivt drevet kommune. Kunstig intelligens vil ha stor betydning for samfunnsutviklingen, og gi oss nye verktøy til å forbedre kommunale tjenester. Byrådet vil legge til rette for at denne teknologien tas i bruk på en trygg og forsvarlig måte.

Byrådet vil:

- ✓ sikre god digital kompetanse i alle deler av kommunen
- ✓ jobbe for å utvikle enhetlige digitale løsninger på tvers av byrådsavdelinger, etater og bydeler
- ✓ sørge for bedre innbyggertjenester og mer effektiv ressursbruk gjennom en helhetlig styring og oppfølging av kommunens digitaliseringssatsing
- ✓ tilrettelegge for bedre utnyttelse av kommunens digitale kompetansemiljøer
- ✓ sikre et sterkt fagmiljø i kommunen som i større grad benytter seg av både kompetanse og kapasitet i det private markedet
- ✓ systematisk stille krav til at digitaliseringstiltak bidrar til å realisere gevinster, herunder økt kvalitet
- ✓ styrke innbyggernes personvern i kommunale tjenestesystemer og styrke arbeidet med datasikkerhet i kommunen
- ✓ at kommunen som hovedregel skal benytte åpne standarder

Kommunen som arbeidsgiver

Oslo kommune er en av landets største arbeidsgivere og skal være en moderne og attraktiv arbeidsplass som tiltrekker seg dyktige fagfolk, tar vare på sine ansatte og sikrer kontinuitet, karrieremuligheter og kompetanseutvikling. Kommunen skal være et forbilde innen mangfold og inkludering.

De ansatte er Oslo kommunes viktigste ressurs, også i arbeidet med å gjøre kommunen effektiv, moderne og med høy kvalitet i tjenestene. Byrådets mål er at ansatte skal få mer tid til å jobbe med fag og brukere, og bruke mindre tid på unødvendige prosesser og rapportering. Kommunens virksomheter skal få tydelig ansvar, konkrete mål og et tydelig handlingsrom.

Fast ansettelse skal være hovedregelen, og kommunen skal jobbe målrettet for å redusere ufrivillig deltid. Byrådet ønsker brukertilpassede arbeidstidsordninger, både for å gi økt trygghet og bedre tjenester for brukerne, og for å få til en organisering av arbeidstid og turnus som er bedre tilpasset den enkelte arbeidstaker.

Ansatte skal oppleve kommunen som en trygg og forutsigbar arbeidsgiver med gode betingelser og et godt og inkluderende arbeidsmiljø. Oslo kommunes arbeidsgiverpolitikk skal understøtte arbeidslinjen og legge til rette for at flere kan stå lenger i arbeid.

Byrådet vil:

- ✓ ha god dialog med ansatte og deres organisasjoner
- ✓ jobbe systematisk for å redusere sykefraværet og vikarbruk
- ✓ sikre godt HMS-arbeid, også i yrker der det er stor emosjonell belastning, for å redusere sykefraværet, bedre arbeidsmiljøet og øke trivselen
- ✓ at Oslo kommune har systemer og rutiner som sikrer godt arbeidsmiljø uavhengig av hvor arbeidet utføres
- ✓ legge til rette for at kommunalt ansatte får fortsette i arbeid etter fylte 70 år når både arbeidstaker og arbeidsgiver ønsker dette
- ✓ beskytte ansattes ytringsfrihet

Åpenhet og offentlighet

Oslo kommune skal være en åpen og tilgjengelig kommune. Byrådet vil at innbyggerne får innsyn i offentlige dokumenter og prosesser. Dette styrker lokaldemokratiet og innbyggernes rett til medvirkning.

Byrådet vil:

- ✓ praktisere meroffentlighet i alle kommunens virksomheter
- ✓ gi folk større mulighet til innsyn i kommunale prosesser, gjennom blant annet automatisk journalføring og publisering av saksdokumenter
- ✓ sørge for at offentlige dokumenter publiseres på nett i fulltekst, og at flere kommunale dokumenter publiseres i format slik at de er enklere søkbare enn i dag
- ✓ at Oslo skal være et forbilde i å kommunisere klart med innbyggerne, uavhengig av deres språklige ferdigheter og funksjonsevne
- ✓ styrke arbeidet med Oslo som menneskerettighetsby og kommunens oppfølging av FNs bærekraftsmål

Bydelene og det lokale demokratiet

Bydelene skal være tilgjengelige for innbyggerne som leverandør av viktige tjenester, og som lokaldemokratisk arena. Byrådet vil vurdere hvordan innbyggerne bedre kan påvirke beslutninger som har stor betydning for eget nærmiljø og hvordan bydelene kan bidra til å skape nye arenaer for innbyggerinvolvering.

Byrådet ønsker å se på byens administrative organisering for å sikre bærekraftige, demokratiske og gode tjenester til innbyggerne. Det er et behov for å se nærmere på dagens ansvarfordeling mellom bystyret og bydelene.

Byrådet vil:

- ✓ vurdere oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen med mål om bedre og tilgjengelige tjenester til innbyggerne
- ✓ vurdere mulighetene for et sterkere samarbeid mellom bydelene for å gjøre tilbudet bedre og mer effektivt

Hjelp når du trenger det

Helse og omsorgstjeneste i Oslo kommune skal sikre at innbyggerne føler seg ivaretatt og trygge på at kommunen gir god og forsvarlig helsehjelp. Helsetilbudet skal organiseres med utgangspunkt i pasientenes behov. Innbyggerne skal oppleve respekt, åpenhet og god omsorg i møte med helsetjenestene i Oslo. Kvalitet, innovasjon, mangfold og valgfrihet er viktige prinsipper for byrådets satsninger i helse- og omsorgssektoren.

Pasientenes helsetjeneste

Helsetjenestene skal i større grad bidra til å sikre forsvarlige overganger mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten. Innbyggerne skal være trygge på at de mottar gode helsetjenester uavhengig av behandlingsnivå og bydel. Byrådet vil jobbe for utbygging av Aker sykehus som et lokalsykehus for Groruddalen, og for at Lovisenberg og Diakonhjemmet sykehus får forutsigbare rammevilkår og ansvar, slik at begge sykehusene styrkes som gode lokalsykehus for Oslos befolkning.

Byrådet vil:

- ✓ sikre et godt samarbeid og tydeligere roller og ansvar i pasientforløpet fra sykehus til kommunen eller hjemmet
- ✓ kreve at nasjonale myndigheter tildeler Oslo kommune tilstrekkelig midler til å kunne møte kravene som ligger til grunn i samhandlingsreformen
- ✓ være pådriver for økt og forsvarlig sykehuskapasitet i Oslo-området
- ✓ sørge for at alle innbyggere sikres fastlege og en reell mulighet til å bytte fastlege hvis de ønsker det
- ✓ ta initiativ til et samarbeid mellom lokalsykehusene og kommunen om fremtidig organisering av helsehusene
- ✓ arbeide for en avtale med spesialisthelsetjenesten for god diagnostisk støtte ved ny legevakt

Helsepersonell i fremtiden

I Oslo øker antallet eldre, samtidig som antallet i yrkesaktiv alder vil synke. Dette utfordrer fremtidens helsetilbud. Byrådet vil jobbe med treffsikre tiltak i årene fremover for å utdanne, rekruttere, og beholde kvalifisert personell i helse- og omsorgstjenestene.

Byrådet vil:

- ✓ innføre et kompetanseløft for ansatte i eldreomsorgen med tilbud om etter- og videreutdanning, mentorprogram for nytilsatte, jevnlig lederskolering og kompetansehevede tiltak overfor ansatte på ledernivå
- ✓ spesialisere flere arbeidsoppgaver på sykehjem og i hjemmetjenesten
- ✓ intensivere arbeidet med å øke deltidsstillinger til heltid for ansatte som ønsker det
- ✓ sikre bedre oppgavedeling blant ansatte i helse- og omsorgssektoren slik at helsepersonell får mer tid til behandling av pasienter

Trygg og verdig alderdom

Oslo kommune skal legge til rette for en trygg og verdig alderdom. Eldre skal oppleve at de møtes med respekt av kommunen, og at kommunen gir god omsorg og pleie tilpasset enkeltmennesket. Eldre som trenger hjelp, skal ha et godt og trygt tilbud, enten det er i eget hjem, på sykehjem eller helsehus.

Byrådet vil:

- ✓ innføre en valgfrihetsgaranti, som gir eldre mulighet til å velge mellom ulike sykehjem og hjemmetjenester uavhengig av leverandør
- ✓ sørge for at alle brukere har en primærkontakt i hjemmetjenesten
- ✓ videreutvikle arbeidet med faste team i hjemmetjenesten
- ✓ tilby beboerne på sykehjem flere regelmessige aktivitetstilbud
- ✓ gjennomføre og offentliggjøre halvårlige bruker- og pårørendeundersøkelser
- ✓ konkurranseutsette enkelte sykehjem, og sikre at konkurransen baseres på best mulig kvalitet
- ✓ legge til rette for at sykehjem bærer preg av å være et hjem, og ikke institusjon
- ✓ satse systematisk på økt bruk av velferdsteknologi
- ✓ sikre gode lavterskeltilbud for mennesker med en demenssykdom og deres pårørende
- ✓ sørge for at omsorgstjenestene ivaretar ulike minoriteter
- ✓ styrke ernærings-satsingen i hjemmetjenestene i samarbeid med kliniske ernæringsfysiologer fra bydelene
- ✓ utvikle flere alternative boformer med ulike profiler for eldre, deriblant Omsorg+, og demenslandsby
- ✓ gjennomføre en evaluering av sykehjemssektoren med mål om mindre byråkrati og mer pleie
- ✓ etablere et prøveprosjekt med helsestasjon for eldre

Bedre psykisk helsetilbud

Oslo kommune skal sikre at mennesker med psykiske helseutfordringer får rask og god hjelp. Forebygging, tidlig intervensjon og god lavterskel psykisk helsehjelp er avgjørende for å motvirke psykisk uhelse.

Byrådet vil:

- ✓ sikre god lavterskel psykisk helsehjelp i alle bydeler
- ✓ tilgjengeliggjøre informasjon om tilbud og rettigheter til ulike målgrupper
- ✓ jobbe aktivt opp mot nasjonale myndigheter for å sikre tilstrekkelig heldøgns omsorgsplasser innen rus og psykisk helse
- ✓ vurdere en utvidelse av tilbudet om rask psykisk helsehjelp til ungdom over 16 år
- ✓ etablere en oversikt på kommunens nettsider over tilgjengelige psykologers ventetid, spesialiseringsområde og søkerens rettigheter ved avslag
- ✓ styrke samarbeidet med frivillige og ideelle organisasjoner som jobber for og med mennesker som sliter psykisk

Kvinnehelse og et godt barseltilbud

Det er mangel på kommunale tilbud rettet mot kvinners helseutfordringer, og alt for mange fødende får ikke den barselomsorgen de har krav på. Byrådet vil styrke helsetilbudet for kvinner i Oslo.

Et godt helsetilbud omfatter rett til informasjon om og tilgang på prevensjon, abort, familieplanlegging og gjennomføring av svangerskap. Byrådet vil styrke innsatsen på disse områdene.

Byrådet vil:

- ✓ ta initiativ til en forsøksordning sammen med sykehusene etter modell fra Stockholm, der en personlig jordmor følger gravide fra svangerskap til barnet er 16 uker.
- ✓ gjennomgå bemanning og åpningstidene på helsestasjonene, jobbe for at flere tilbyr kompetent amnehjelp og fysioterapi etter fødsel og sørge for at tilbud om hjemmebesøk etter fødsel gis automatisk i tråd med nasjonale retningslinjer
- ✓ jobbe for å stanse de planlagte reduksjonene i antall liggedøgn på sykehus for familier i barsel
- ✓ at voldsutsatte kvinner skal få god oppfølging og helsehjelp, og kartlegge hvilke hindringer som står i veien for det
- ✓ etablere et kvinnehelsehus, fortrinnsvis gjennom offentlig-privat-samarbeid.
- ✓ jobbe for at helsetilbudet når minoritetskvinner og at flere deltar i screeningprogrammer

Fremtidsrettet folkehelse

God folkehelsepolitikk er et prioritert område for byrådet. Klarer vi å forebygge mer, kan vi oppnå store helsegevinster i befolkningen, og redusere kostnader i helsevesenet. De store levekårsforskjellene mellom folk i Oslo må reduseres. Videre må kunnskapen om skeiv seksualitet, helse og kjønnsidentitet styrkes.

Byrådet vil:

- ✓ sikre god helsefremmende og forebyggende innsats, med et særskilt fokus på mennesker som står i fare for å falle utenfor samfunnet
- ✓ utvikle verktøy som i større grad bidrar til regelmessig statistikk om sosial ulikhet i helse
- ✓ ha likeverdige tjenester uavhengig av bosted, og oversiktlig informasjon om tilbud og rettigheter

Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Byrådets mål er at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne leve et mest mulig selvstendige og aktive liv. Familier med barn med nedsatt funksjonsevne møter særskilte utfordringer og må sikres helhetlig og koordinert hjelp og tilrettelegging. Byrådets utgangspunkt er å bidra til at hverdagen blir så god som mulig, og at vi tilpasser systemene til menneskene – ikke motsatt.

Byrådet vil:

- ✓ sentralisere bestillerenheten for Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for å sikre likebehandling av søknader uavhengig av bostedsadresse
- ✓ samarbeide med pårørende, private og Husbanken for å skaffe varige tilrettelagte boliger til mennesker med funksjonsnedsettelse
- ✓ arbeide for å rekruttere og ansette flere med nedsatt funksjonsevne i kommunens virksomheter
- ✓ etablere flere varierte og mangfoldige bomiljøer uten institusjonspreg

Kunnskapsbasert rusomsorg

Oslo kommune skal være ledende i arbeidet med en human, fordomsfri og kunnskapsbasert ruspolitikk. Målet med ruspolitikken skal være at folk ikke blir møtt med straff, men får god behandling og rådgivning. Oslo kommune skal kontinuerlig arbeide etter en nullvisjon for overdosedødsfall. Byrådet prioriterer arbeidet med en mer human ruspolitikk. Derfor har en ny handlingsplan for bedre rusomsorg svært høy prioritet.

Byrådet vil:

- ✓ lage en handlingsplan for rusomsorg i Oslo med mål om styrke det skadebegrensende og forebyggende tilbudet
- ✓ søke om å utvide antallet som mottar heroinassistert behandling, i tråd med Solberg-regjeringens intensjon, og arbeide for at tilbudet blir permanent
- ✓ støtte opp under arbeidet med ruskonsulenter i bydelene for å informere om og forebygge rusbruk blant ungdom
- ✓ ta et nytt initiativ til lokal rusreform gjennom en søknad til regjeringen
- ✓ etablere et skjermet utendørs værested for rusavhengige
- ✓ evaluere desentraliseringen på rusfeltet, og sikre at tilbud i sentrum ikke avvikles
- ✓ sikre forutsigbar finansiering for frivillige og ideelle på rusfeltet
- ✓ bedre tjenestetilbudet for personer med alkoholavhengighet
- ✓ legge til rette for rusmiddelanalysetjenester, slik at dødelige urenheter blir oppdaget
- ✓ styrke ettervernet for å sørge for at personer som har blitt rusfrie, får meningsfulle dager gjennom skole, arbeidspraksis eller jobb

Alle gode krefter i bruk

Byrådets mål er å gi innbyggerne tjenester av høy kvalitet, mer valgfrihet og raskest mulig hjelp – uavhengig av størrelsen på lommeboken. Derfor vil vi ta alle gode krefter i bruk, både private, ideelle, sosiale entreprenører og offentlige aktører.

Byrådet vil:

- √ se på andre modeller for privat/offentlig samarbeid om sykehjemskapasitet, avtaler om kjøp av plasser hos private eller kombinasjonsmodeller for bygg og drift
- √ sikre samarbeid mellom private og ideelle aktører og kommunale virksomheter om utvikling av kvalitet og effektivitet i helsetjenestene
- √ arbeide for at avtaler mellom kommunen og private og ideelle aktører reguleres gjennom balanserte kontrakter med rettferdige konkurransevilkår.
- √ se på muligheten for avtaler med private aktører som supplement for hjemmetjenesten eller avlaste pårørende, slik som mat- og vareleveranser, frisørtjenester, rengjøringstjenester, o.l.
- √ legge til rette for at private og ideelle kan tilby tjenester innenfor enkelte deler av legevaktjenesten, psykisk helse og rehabilitering

En fri og inkluderende by

Alle mennesker skal ha frihet, muligheter og ansvar i eget liv. Alle skal kunne leve trygge liv i Oslo, og det offentlige skal møte folk på ulike måter for å løse deres utfordringer.

Byrådet vil samarbeide med private, sosiale entreprenører og frivillige organisasjoner om tjenesteutvikling og innovasjon innenfor sosiale tjenester.

Stigmatisering, fattigdom og utenforskap er utbredte problemer som begrenser folks frihet. Byrådet vil redusere de sosiale forskjellene i Oslo og skape en tryggere by med muligheter for alle.

Arbeid, sosiale tjenester og bolig

For å redusere sosiale forskjeller og bekjempe fattigdom og utenforskap, prioriterer byrådet økt sysselsetting og forenkling av NAV. Målet er mer helhetlig oppfølging, og reell mulighet til å påvirke tjenestene basert på individuelle ønsker og behov. Kommunen skal vektlegge brukermedvirkning, valgfrihet og høy kvalitet i tjenestetilbudet.

Byrådet vil:

- ✓ øke antallet sommerjobber og deltidsjobber for ungdom blant annet ved å samarbeide med næringslivet og frivillige
- ✓ legge frem en plan for varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) og prøve ut modeller for oppfølging i ordinært arbeidsliv
- ✓ gi NAV-kontorene mer frihet til å teste ut nye måter å få flere ut i jobb på, blant annet gjennom tettere samarbeid med private og ideelle aktører, og med sosiale entreprenører
- ✓ at flere mennesker med hull i CV-en skal få jobb i kommunen
- ✓ forenkle og effektivisere NAV-tjenestene gjennom digitalisering og automatisering
- ✓ bedre bomiljøet i og rundt kommunale boliger og tilby barnefamilier som trenger kommunal hjelp til bolig egnede og gode familieleiligheter i trygge bomiljøer
- ✓ sikre brukermedvirkning og barns behov i tildeling av kommunale boliger
- ✓ styrke ungdomsteamene på de lokale NAV-kontorene slik at flere unge følges opp raskere og bedre enn i dag
- ✓ gjennomgå de kommunale ordningene til NAV med sikte på bedre måloppnåelse
- ✓ jobbe for et differensiert tilbud av boliger til personer med behov for botrening og med utfordringer knyttet til rus- og psykiatri, slik at disse får oppfølging i boliger tilpasset dem

Beskytte utsatte grupper

Noen mennesker er mer utsatte og sårbare på grunn av hvem de er eller av økonomiske og sosiale årsaker. Det kan være vanskelig for dem å hevde rettighetene sine, og de står i større grad i fare for å utsettes for vold, trusler, ran og overgrep. Byrådet vil at Oslo skal ta vare på byens mest utsatte, og bygge tillit mellom dem og det offentlige.

Byrådet vil:

- ✓ støtte opp under aktører som bidrar med akuttovernattingsplasser til bostedsløse og matutdeling i Oslo
- ✓ styrke kvaliteten og tilgangen på helsetilbudene for innsatte i fengsler gjennom et bedre samarbeid mellom kommunen, spesialisthelsetjenesten og kriminalomsorgen
- ✓ foreta en helhetlig gjennomgang og plan for helse-, utdannings- og ettervernet for innsatte i Oslos fengsler
- ✓ gi sexarbeidere og papirløse tilgang på nødvendig helsehjelp og samarbeide med ulike aktører for å beskytte dem fra undertrykkelse, vold og overgrep

Bedre barnevern

Alle barn og unge har rett til å ha det trygt hjemme. Byrådet ønsker et barnevern som har tid og ressurser til å ivareta barna. Barnevernet skal være en ressurs og støttespiller for barna og familien deres. Enkelte deler av befolkningen har manglende tillit til barnevernet, og byrådet mener det er behov for å forbedre kommunikasjonen mellom disse miljøene og barnevernstjenesten.

Et godt barnevern forutsetter samarbeid på tvers av bydeler og instanser. Barnehager, skoler og helsestasjoner har et viktig ansvar for å si ifra dersom de tror et barn eller en ungdom ikke har det bra.

Byrådet vil:

- ✓ styrke barns medvirkning i avgjørelser som angår dem og sikre at barnets beste blir ivaretatt
- ✓ kvalitetssikre tolketjenesten i kommunen for å sikre rettssikkerheten til familier som ikke snakker norsk
- ✓ etablere gode kunnskapsbaserte hjelpetiltak i barnevernet
- ✓ jobbe for god flerkulturell forståelse i barnevernet
- ✓ jobbe for å rekruttere flere foster- og beredskapshjem
- ✓ styrke samhandling mellom helse- og sosialtjenestene og barnevernstjenesten

Flyktninger og integrering

Oslo skal være en trygg by for mennesker på flukt. Byrådet vil møte flyktninger med respekt og medmenneskelighet, og gi dem muligheten til å skape et bedre liv. Barn er sårbare når de kommer fra krig og konflikt, og det er viktig at de får oppfølgingen de trenger. Kommunen må sikre rask og god integrering, og bidra til at mennesker kommer raskt i arbeid. Byrådet vil bosette det antallet flyktninger IMDi ber om.

Byrådet vil:

- ✓ jobbe for rask bosetting og integrering av flyktninger
- ✓ ruste kommunen for å ta imot et stort antall ukrainske flyktninger
- ✓ styrke introduksjonsprogrammet og gjøre det lettere å kombinere deltakelse med ordinært arbeid
- ✓ stimulere til at innvandrere kan starte egen bedrift
- ✓ skape møteplasser for flyktninger, og jobbe for økt foreldredeltakelse i skole og fritidsaktiviteter
- ✓ at foreldre med barn i barnehage, men som ikke er i arbeid eller utdanning, får tilbud om aktivitet eller norskopplæring mens barna er i barnehage
- ✓ gi flere mulighet til å ta fagbrev og videregående opplæring som en del av introduksjonsprogrammet

Mangfold, likestilling og inkludering

Oslo skal fremme inkludering og likeverd for alle, uavhengig av hvem de er. Et mangfoldig Oslo beriker samfunnet og livet til innbyggerne. Byrådet har nulltoleranse mot rasisme og diskriminering, inkludert hatefulle ytringer og hatkriminalitet. Kommunen må samarbeide tett med politiet, frivillige og andre aktører for å bekjempe dette både fysisk og på nett.

Byrådet vil at Oslo skal bli en mer likestilt by. Fortsatt finnes det strukturelle og kulturelle forhold i vårt samfunn som hindrer at alle, uavhengig av kjønn, har like muligheter og rett til å bestemme over eget liv.

Byrådet vil:

- ✓ utvikle tiltak for å rekruttere flere kvalifiserte medarbeidere med minoritetsbakgrunn til ulike type stillinger i Oslo kommune
- ✓ sikre at offentlig informasjon er tilgjengelig på flere språk
- ✓ øke antallet diskrimineringskontroller i utelivet for å bekjempe rasisme og diskriminering
- ✓ føre en politikk som styrker samisk språk og kultur og sikre fremtidig drift av samisk barnehage

Regnbuehovedstaden

Byrådet har som mål at Oslo skal være verdens beste by for skeive, og at vi skal være Norges regnbuehovedstad. Alle skal leve frie og trygge liv, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet. Hatefulle holdninger og handlinger skal motarbeides og forebygges. Byrådet vil samarbeide tett med Oslo-politiet for å motarbeide hatkriminalitet og angrep på skeive.

Oslo kommune skal gi opplæring om kjønns- og seksualitetsmangfold til ledere og ansatte i kommunale virksomheter.

Byrådet vil:

- ✓ fornye handlingsplanen for kjønns- og seksualitetsmangfold
- ✓ videreføre samarbeidet mellom skoler, fritidsklubber og idrettsbevegelsen om innsats mot homofobi, transfobi, mobbing og ekskludering
- ✓ at flere offentlige bygg og institusjoner skal ha trygge, kjønnsnøytrale toaletter og garderober
- ✓ sikre Oslo Pride-festivalen forutsigbar bruk av offentlige byrom
- ✓ ivareta oppfølging og beskyttelse av skeive migranter
- ✓ at Oslo kommune som arbeidsgiver skal være en foregangskommune for inkludering av transpersoner på arbeidsplassen
- ✓ styrke helsetilbudet for kropp, seksualitet, kjønnsidentitet, og kjønnsbekreftende støtte og behandling
- ✓ styrke lavterskeltilbudet ved helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS)
- ✓ sørge for at innbyggere får grunnleggende opplæring i kjønns- og seksualitetsmangfold og informasjon om helsetilbud, blant annet gjennom å bedre undervisningen om dette i introduksjonsprogrammet og voksenopplæringen

Opplevelsesbyen

I Oslo skal alle kunne delta på aktiviteter og få opplevelser av høy kvalitet. Vi heier på dem som bidrar til å skape et mangfold av aktiviteter i byen vår. Dette gir folk frihet til å delta på de arenaene som passer for dem. Frivilligheten er hjertet i opplevelses- og aktivitetstilbudet i Oslo. Byrådet vil støtte og tilrettelegge for frivilligheten på deres egne premisser, uten å detaljstyre, slik at de kan fortsette å berike byen.

Byrådet vil være en støttespiller for profesjonelle aktører som ønsker å utvikle Oslo som en opplevelsesby. Vår ambisjon er at Oslo skal være en by der mindre kjente og smale artister og kunstnere får mulighet til å nå ut til sitt publikum og samtidig være en scene for de største kultur- og idrettsarrangementene i verden.

Et mangfoldig og inkluderende fritidstilbud

Oslo skal ha et fritt, sterkt og selvstendig tilbud av aktiviteter og opplevelser. Kommunen skal være en støttespiller og tilrettelegge for at alle skal få glede av byens ulike fritidstilbud, uavhengig av utgangspunkt. Byrådet vil spille på lag med de som jobber for et mangfoldig fritidstilbud i Oslo og jobbe for at alle har reell mulighet til å delta, ved å fjerne barrierer som hindrer deltagelse.

Byrådet vil:

- ✓ lage en fritidskortordning som sikrer at alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes inntekt, kan delta på fritidsaktiviteter
- ✓ ha et tettere samarbeid mellom aktivitetsskolen og aktører innen idrett, kultur, fritid og friluftsliv
- ✓ ha gode utlånsordninger for utstyr flere steder i byen
- ✓ intensivere arbeidet med nabolagsklubber i Oslo
- ✓ styrke samarbeidet mellom kommunen og private musikk- og kulturskoletilbud, for å sikre tilstrekkelig kapasitet for musikk- og kulturskolen
- ✓ sørge for et godt bibliotektilbud i hele byen og åpne for selvbetjening utenfor åpningstid på idretts- og kulturanlegg, samt selvbetjening utenfor åpningstid i alle bibliotekfilialer, særlig rettet mot ungdom
- ✓ at unge skal ha tilgang på fritidsklubb, blant annet gjennom lengre åpningstider

Frivillighetshovedstaden

Oslo skal være en by der frivilligheten trives, vokser og får rom til å skape inkluderende møteplasser og fellesskap. Et grunnleggende prinsipp er at frivilligheten får utvikle seg på egne premisser, uten at det offentlige styrer retning eller aktiviteter. Kommunens rolle er å være en støttespiller og tilrettelegge for aktivitet. Byrådet vil forenkle prosesser for frivillige organisasjoner og ha tillit til at frivilligheten bruker ressursene slik de mener er best.

Byrådet vil:

- ✓ ha gode rammevilkår for frivillige organisasjoner, og støtte de som ønsker å skape fritidstilbud og møteplasser i lokalsamfunnet
- ✓ tilby flere av kommunens lokaler til bruk for frivilligheten
- ✓ redusere rapporteringskrav, fjerne byråkratiske barrierer, og gjøre det lettere å starte opp og drive frivillighet
- ✓ at hovedregelen skal være grunnstøtte, og ikke prosjektbaserte tilskuddsordninger
- ✓ sørge for at kommunen samarbeider med frivillige lag og foreninger fremfor å opprette konkurrerende aktiviteter eller tiltak
- ✓ inkludere frivillige organisasjoners behov bedre i utformingen av kommunale planer
- ✓ i samarbeid med relevante aktører utrede muligheten for et tegnspråkhus sentralt i Oslo

Idrettsglede for alle

Idretten skaper fellesskap, samhold og gode lokalmiljø. Ved siden av skolen er idrettslaget ofte den store samlende arenaen i bydelene. Byrådet vil spille på lag med idretten ved å ha gode støtteordninger, langsiktige samarbeidsavtaler og skape mer idrettsglede over hele byen. Byrådet ønsker å tilrettelegge for et mangfold av friluftsliv, naturopplevelser og idrett innenfor rammene av markaloven.

Byrådet vil:

- ✓ være en god og forutsigbar støttespiller, og jobbe for langsiktige samarbeidsavtaler
- ✓ bygge anlegg for en bredde av aktiviteter, og styrke samarbeidet med idretten om utvikling og drift av ski- og idrettsanlegg
- ✓ bygge flere flerbrukshaller
- ✓ bruke delt eierskap-modellen for å realisere flere idrettsanlegg i samarbeid med idretten
- ✓ regulere inn tilstrekkelig areal for idretts- og kulturanlegg ved større områdeprosjekter for nye boliger
- ✓ være positiv til nye rulleskiløyper
- ✓ realisere Campus Ekeberg
- ✓ ønske et nytt nasjonalt toppidrettssenter velkommen i Oslo
- ✓ støtte idrettens initiativ med å gi jobbmuligheter til ungdom
- ✓ fortsette utfasingen av gummigranulat på idrettsanlegg
- ✓ styrke samarbeidet mellom skolen og idretten
- ✓ gå videre med prosjektet på Valle Hovin med sikte på nytt halloverbygg med energieffektiviserende tiltak

- ✓ være positiv til et samarbeid om et nytt anlegg på Nordre Åsen
- ✓ legge bedre til rette for cricket blant annet gjennom å gjøre det mulig å spille internasjonale kamper i Oslo
- ✓ være positiv til en oppgradering av nærmiljøanlegget i Grefsenkleiva og Trollvannskleiva
- ✓ støtte opp om etablering av flere arenaer for e-sport
- ✓ jobbe for å få internasjonale idrettsarrangementer til Oslo
- ✓ tilgjengeliggjøre arealer for egenorganisert aktivitet, og sikre at kommunens idrettsanlegg også er tilgjengelige for egenorganisert idrett

Kulturbyen Oslo

Oslo skal være en av Europas fremste kulturbyer. For å oppnå dette, vil byrådet la kunst- og kulturaktørene være frie til å utøve virket sitt og øke tilskuddene til kunst og kultur. Kommunen skal sikre kulturell infrastruktur gjennom å bidra med arealer, lokaler og ressurser til initiativer kulturlivet selv ønsker. Kommunen bør ta et særskilt ansvar for å legge til rette for gode kulturopplevelser for alle, uavhengig av alder, inntekt og funksjonsevne.

Byrådet vil:

- ✓ at kommunens virksomheter støtter initiativ som kommer fra kulturlivet selv
- ✓ sørge for at Oslo er et naturlig valg for internasjonale artister som besøker Norge ved å støtte byens festivaler, musikkscener og stadionarrangementer
- ✓ bidra til å etablere en ny konsertarena i Oslo
- ✓ jobbe for å etablere et kunstnerkollektiv i Oslo etter modell fra CIA i Paris
- ✓ gi trygghet rundt atelierene til byens kunstnere gjennom forutsigbare avtaler, samt etterstrebe mer langsiktighet
- ✓ se på muligheten for at ubrukte kommunale eiendommer kan stilles til rådighet for kulturaktører

Friluftsliv der folk bor

En av Oslos mest unike egenskaper er å ha alle fasiliteter man forventer av en storby, samtidig som man har umiddelbar nærhet til natur og friluftsliv i verdensklasse. Byrådet vil at alle skal ha tilgang til grøntområder og naturopplevelser i nærheten av der de bor, og aktivt tilrettelegge for å tilgjengeliggjøre nærnatur og turterreng.

Byrådet vil:

- ✓ utvikle byen slik at alle har tilgang til grøntområder og turstier
- ✓ bedre tilgangen til fjorden og øyene i Oslofjorden
- ✓ tilrettelegge for bynært friluftsliv, særlig i områder som har lite grøntområder i dag
- ✓ støtte aktører som bidrar til å tilgjengeliggjøre friluftsliv og naturopplevelser
- ✓ sikre en god forvaltning av fiskevannene i Osломarka
- ✓ legge til rette for at skoler og nærmiljø i større grad kan benytte seg av skolehagene
- ✓ etablere sammenhengende kyst- og elvestier og ivareta allemannsretten i Oslo, blant annet ved å stramme inn bygging i strandsonen og fjerne sperringer
- ✓ ha gode utearealer for alle barn og etablere flere offentlige lekeplasser i alle bydeler
- ✓ legge til rette for et aktivt båtliv blant annet ved å sikre båt- og opplagsplasser i regi av de kommunale båtforeningene
- ✓ sikre erstatningsplasser dersom båtplasser og opplagsplasser på Skøyen brukes til byutvikling
- ✓ sørge for at flere av badeplasser Oslo blir Blått Flagg-sertifisert

Tros- og livssynssamfunn

Oslo kjennetegnes av stort mangfold av tro og livssyn. Alle innbyggerne skal ha anledning til å leve med og utøve sin tro eller sitt livssyn. Tros- og livssynssamfunn skal likebehandles. Byrådet mener mangfoldet av kulturaktiviteter og sosialt hjelpearbeid som utføres av mange av tros- og livssynssamfunn gjør byen rikere.

Byrådet vil:

- ✓ ha godt samarbeid mellom kommunen og tros- og livssynssamfunnene, spesielt når det gjelder beredskapsarbeid og konfliktløsning
- ✓ føre en konstruktiv dialog med kirkelig fellesråd om antall kirkebygg, bruken av disse og styrket vedlikehold
- ✓ legge til rette for at begravelser også kan skje i helgene

Ansvarlig beredskap og en trygg by

Oslo skal være en trygg by for alle, uavhengig av hvem du er og hvor du kommer fra. Vi står overfor flere utfordringer som krever innsats dersom dette skal vedvare. Terror og gjengriminalitet truer menneskeliv og skaper frykt i befolkningen og for utsatte grupper. Vold og overgrep er en trussel mot likestilling, liv og helse. Russlands angrepskrig i Ukraina gjør at Oslo i større grad enn tidligere må forholde seg til hybride trusler fra statlige og ikke-statlige aktører. Klimaendringene fører til mer ekstremvær og flom. Det er avgjørende at kommunen tar dette på alvor, og gjør nødvendige grep i tide. Det er en prioritert oppgave for byrådet å styrke beredskapen og sikre at Oslo fortsetter å være en trygg og åpen by.

Beredskap og krisehåndtering

Kommunen og de offentlige institusjonene har det overordnede ansvaret for forebygging av krise, og tilrettelegge for at sikkerheten til by og befolkning blir ivaretatt om krisen inntreffer. Kommunen må både evne å håndtere krisen, og samtidig forklare hvorfor og hvordan tiltak blir iverksatt. Byrådet vil sikre en robust beredskap i kommunen, og kontinuerlig arbeide for å forbedre hvordan vi møter og ivaretar befolkningens behov når situasjonen krever det. For å skape trygghet og bevare tillit i befolkningen, er det avgjørende at kommunen kommuniserer åpent, klart og tydelig i krisesituasjoner.

Godt brannforebyggende arbeid er det viktigste vi kan gjøre for å unngå skader som følge av brann i Oslo. Om brann oppstår, trenger vi kompetent personell og egnet materiell til å håndtere omfattende branner og ulykker, og andre beredskapssituasjoner.

Byrådet vil:

- ✓ kommunisere tydelig og forståelig med befolkningen, og gi god informasjon om hvordan man ivaretar egenberedskap
- ✓ at kommunen får mer kunnskap om utsatte gruppers levekår og behov, slik at kommunen kan samarbeide bedre med dem i krisesituasjoner
- ✓ videreutvikle samarbeidet mellom kommunen, statlige, private og frivillige aktører for å sørge for en koordinert innsats og beredskap
- ✓ støtte arbeidet til politi og sikkerhetstjenester for at Oslo fortsetter å være en trygg by
- ✓ evaluere og styrke forsvaret mot digitale trusler
- ✓ gi kommunalt ansatte med tilgang til sensitiv informasjon tilstrekkelig opplæring i å gjenkjenne spionasje og digitale trusler og å håndtere disse
- ✓ kartlegge og redusere kommunens avhengighet og sårbarhet som følge av bruk av teknologi fra stater som utgjør en trussel
- ✓ sikre god brannberedskap gjennom riktig personell, materiell og hensiktsmessig stasjonsstruktur

Klimatilpasning

Klimaendringene gir oss nye utfordringer i form av villere og mer uforutsigbart vær. Disse endringene stiller nye krav til Oslos infrastruktur og arealer, og truer innbyggernes trygghet og byens biologiske mangfold. Oslo må tilpasse seg en ny hverdag for å bli en klimarobust by. Dette innebærer en endring i hvordan vi planlegger, bygger og drifter byen vår. For å oppnå dette vil byrådet både gjennomføre nødvendige tiltak på kort sikt, og følge opp byens langsiktige klimatilpasningsstrategi.

Byrådet vil:

- ✓ reetablere, restaurere og etablere mer natur i hele byen for å kutte utslipp, ta vare på det biologiske mangfoldet og styrke beredskapen mot ekstremvær
- ✓ styrke overvannsstrategien og øke tempoet i gjenåpningen av elver og bekker
- ✓ innføre en støtteordning for etablering av grønne tak og vegger på eksisterende bygg og for naturdekke i bakgårder i borettslag og sameier
- ✓ åpne for hurtig omregulering av grå arealer for å hindre overvann

Personvern

Et sterkt vern om den enkeltes privatliv er avgjørende for frihet og for demokratiet. Frihet forutsetter vern mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet. Byrådet vil at Oslo skal være en foregangskommune på personvern og at dataene kommunen har rett til å samle inn fra innbyggere skal sikres på en bedre måte enn i dag.

Byrådet vil:

- ✓ følge opp personvernombudets anbefalinger
- ✓ stille strenge krav til lagring, bruk og videreformidling av informasjon som er innhentet elektronisk av kommunen, blant annet i journalsystemene og i tjenester kommunen kjøper
- ✓ at alle kommunens virksomheter skal ha egne personvernerklæringer
- ✓ sikre elevenes personvern i møte med skolen og skolehelsetjenesten, særlig knyttet til utnyttelse av brukerdata om elevene samlet inn ved bruk av digitale læremidler
- ✓ ikke tillate fastmonterte kameraer i kommunens idrettsanlegg for strømming av breddeidrett av hensyn til personvernet

Forebyggende arbeid

Det skal være trygt å bo og vokse opp i Oslo. Å bekjempe kriminalitet er politiets oppgave, men kommunen har et ansvar for å forebygge utenforskap og rekruttering til kriminelle miljøer. Byrådet mener det er viktig å bekjempe kriminalitet, men også årsakene til kriminaliteten. Derfor må det skapes trygge og gode bomiljøer i hele Oslo, slik at flere barn og unge kan lykkes i livet.

Byrådet vil:

- ✓ åpne flere skoler på kveldstid med trygge voksne til stede med meningsfulle aktiviteter
- ✓ innføre ordning med egne Oslo-vakter
- ✓ ta initiativ overfor nasjonale myndigheter for å styrke politiets forebyggende arbeid i utsatte delbydeler
- ✓ utnytte handlingsrommet innenfor dagens regelverk for å sikre god informasjonsflyt og samarbeid mellom ulike offentlige tjenester, for eksempel mellom politiet, skolen og barnevernet, om sårbare barns behov for hjelp
- ✓ gi barn og unge digital kompetanse og kunnskap om grensesetting og eierskap til egen kropp i barnehage og skole
- ✓ prøve ut en modell hvor barnevernet og andre ressurser har fast tilstedeværelse på skoler som har behov for det

Bekjempe ungdomskriminalitet

Tidlig innsats, forebygging og god dialog mellom skole, barnevern, foreldre og politi er det viktigste for å bekjempe ungdomskriminalitet. Samtidig må politiet ha tilstrekkelige virkemidler i sitt arbeid. Det er viktig å holde unge gjengangere borte fra gjengmiljøene. Byrådet vil gi barnevernet adgang, basert på faglige vurderinger, til å benytte alle virkemidlene som lovverket åpner opp for. Oslo kommune må ha tilstrekkelig kapasitet til å ivareta barns behov for hjelp, inkludert nok institusjonsplasser.

Byrådet vil:

- ✓ styrke SaLTo-samarbeidet
- ✓ støtte Oslo tingretts initiativ om å etablere hurtigdomstol for unge lovbyggere
- ✓ gi de aller mest utsatte ungdommene én-til-én oppfølging der en fast voksen følger dem opp på skolen, i hjemmet og på fritidsaktiviteter etter modell fra Nørrebro i Danmark
- ✓ innføre en ordning der unge gjengangere kan samtykke til meldeplikt hos kommunen, etter modell fra Danmark
- ✓ utvide avhopperprogrammene i Oslo slik at unge med kriminell løpebane kan flyttes ut av Oslo i en periode
- ✓ stille krav om at foreldre skal delta i møter med politi, barnevern, i rettsvesenet eller andre institusjoner som barnet har blitt pålagt etter modell fra Nederland

Områdesatsinger

Byrådet mener områdesatsingene i Oslo er grunnleggende viktig i arbeidet for å skape gode nabolag. De skal bidra til å motvirke utenforskap, styrke nærmiljøene i byens utsatte områder og bidra til tryggere oppvekst. Byrådet skal i dialog med staten sørge for at områdesatsingene forlenges og invitere staten til å innføre områdesatsinger i flere områder.

Byrådet vil:

- ✓ sørge for at områdesatsingene også brukes til å oppgradere bomiljøer fysisk og for å løfte flere i skolen
- ✓ løfte utsatte områder med arbeidsplasser, aktiviteter og kontinuerlig vedlikehold
- ✓ innføre flere områdesatsinger i Oslo, i samarbeid med statlige myndigheter

Frihet fra vold og negativ sosial kontroll

Byrådets mål er at alle skal ha frihet til å leve selvstendige og trygge liv. Alle former for vold har store konsekvenser både for den som utsettes direkte og for den som lever i en tilværelse med vold. Barn og voksne skal ikke leve i utrygghet i sine egne hjem i frykt for personer de i utgangspunktet anser som sine nærmeste. For ofte ser vi at friheten til å bestemme over eget liv innskrenkes. Det er behov for en aktiv politikk for å bekjempe holdninger og handlinger som forhindrer den enkeltes muligheter til både å lykkes og leve et fritt og trygt liv.

Byrådet vil:

- ✓ utarbeide handlingsplan mot vold, overgrep og negativ sosial kontroll
- ✓ sikre at kvalifiserte tolker benyttes i saker hvor offentlige myndigheter har bekymring om negativ sosial kontroll
- ✓ øke bistanden og informasjonen til ofre gjennom blant annet egne tilbud og nettverk
- ✓ Jobbe for å øke bruken av omvendt voldsalarm

